

Libert secundus de iudiciis in antiquis

Incipiunt casus summarii secundum libri decem. vi. et c.

De quo vult deo
Qui semel iudicatus non de
clinare permittit amplius non
poterit penitere. *Nota* glo.
que dicit quod iudicium
redditur in iudicium. *Vide* hic ab. q. que
rit an in absentia partis excommuni
catus possit absolui an debeat pars
ad hoc vocari. *Et* tractat glo. quan
do causa excommunicationis est tra
ctanda.

Decernimus
Laici ecclesiasticas causas tractare
non debent. et plati ecclesiarum iudicio laico
rum circa ecclesiastica negotia nihil di
sponant. nec propter laicorum prohibitionem
ecclesiasticam dimittant exercere iusticiam.
Nota glo. que dicit quod papa po
test laico delegare criminales ac etiam
civiles et spirituales causas

Quanto diuina
Causa iuris patronatus per ecclesiasti
cum iudicem tractari debet. *Nota* glo.
que dicit quod ius patronatus non dicitur
proprie spirituale. sed spirituali anne
rum. *Et* dicit glo. qualia iura possit
laicus possidere.

At si clerici
Per processum habitum contra clericum in
foro seculari non sunt clerici punien
di. *Secundo* ostendit qualiter episcopus cum
clericis valeat dispensare. *Nota* glo.
que dicit de iura lata per non suum iudicem
Item dicit glo. quod confessus in iure pro
convicto habetur. *Et* notat aliquos
casus in quibus episcopus potest di
spensare. *Item* dicit quod venia non da
tur nisi penitenti etc.

Etetum quod in eos
Vasallus tenetur coram domino feudi
respondere. *Nota* glo. que dicit quod quod diu
dominus feudi paratus est facere iu
sticiam inter vasallos de feudo et illi
etiam parati sint respondere nullus
alius debet se intromittere de iurisdic
tione.

Bilecti filii
Nullus cogitur edere actionem. *Nota*
glo. que reprobat subtilitates in iu
re canonico circa causas agendas. quod
sepe subtilitates ad perniciem subvertuntur.
et stricta ratio quam omitti solet. *Item*
leges tamen actio proponenda est. ratio
quod nemo sine actione experitur. l. si pu
pulli. ff. de nego. gest.

Intelleximus
Excommunicatus perueniri potest. sed
alium convenire non potest. *Et* glo. ponit ra
tionem videlicet ne ex dolo suo como
dum reportet. *Et* nota glo. que dicit quod
excommunicatus debet per procuratores
respondere. *Et* querit quid si excom
municatus non velit procuratorem
constituere. *Item* querit an excom
municatus potest ipsum convenire
tem reconvenire. et dicit quod non

Clerici
Nulla valet consuetudo quominus
clericus de omni crimine debeat cor
am episcopo respondere. *Nota* glo.
que arguit quod consuetudo non preiu
dicat iuri scripto. *Et* quomodo hoc debeat
intelligi. vide glo. que dicit quod ideo quod
non est rationabilis nec prescripta. s.
de consue. c. si. ubi de hoc.

Causam que
Capitulum sine consensu prelati non
agit. *Notat* glo. quod sine consensu prelati
collegium nec alium convenit nec convenit

Libet secundus

Cum non ab homine
Clericus depositus et incorrigibilis
curie seculari est tradendus. Nota g.
que docet qualiter procedendum sit
et notabiliter expedit se qualiter pro
cedendum sit contra falsarium.

Quia

Delegati potestas extenditur ad eum
qui scienter accepit rez per violentiam
occupatam. Nota gl. que expedit se
qualiter et quando quis tanquam success
sor singularis per rescriptum aposto
licum conveniri potest.

Cum venissent

Papa non vult de privilegiis aposto
licis cognosci per alios quam per se vel
suos. Item glo. alle. que illius est inter
pretari cuius est condere ius. Et que
rit glo. qualiter isto casu papa potest
esse iudex in propria causa

Novit ille

Rõe pãti quelibet cã pãinet ad eccle
siam. Vel sic. laicus rõe pãti et marie
pãturij vel pacis fracte corã ecclesiasti
co iudice cõvenit. h. d. Nota ter. euz
gl. q. solet allegari. si peccaverit in te
frater tuus. Item que par est vinculum cha
ritatis. Et que papa potest corripere
quemlibet etc. Notat glo. que licet lex ab
rogata est. potest tã adhuc allegari
propter eius rõem. que ratio quandoque
est necessaria. Item notat que privilegiũ
et consuetudo equiparant et que cõsue
tudo tribuit iurisdictionem

Pastoralis

Principales persone litigantes in lite
personaliter debent respondere. Et
doc. hic qualiter hoc debeat intelli
gi. Et enumerat glo. aliquas personas
que nõ p se sed p alios dñt respondere

Examinata

Contra non possidentem nõ datur
rei vindicatio possidenti. Vide glo.
notabilem que declarat interdicta et
quomodo et quando quis aliam po
test in iudicio intentare actionem etc.
Item dicit quid sit sequester et seque
strare et quod confessoria et negatoria.

Cum deputati

Jura sue religionis prosequitur regu
laris. Vel sic. Preceptores templi p
domibus suis agere possunt et defen
dere nec eis obstat religio vel que nas
tio eorum sit incognita. hoc dicit. No
ta tertium qui dicit que litigiosis nego
cijs curam gerere non debet qui pa
cificis decreverunt studijs inherere.
vñ Juvenalis. Pluribus intentus vix
est ad singula sensus. Item nota glo.
que inter cetera dicit que infames con
sueverunt fugere loca nationis sue.
Item que infamis non potest esse iu
dex vel procurator.

Qualiter

Prelatus debet laicis de clericis ius
ticiam exhibere seu adhibere. No
ta glosas que dicit que clerici si velint
non possunt laicum iudicem suum con
stituire.

Causam que

Judicem silitudo cause quã ipse hz ipz
repellit testem. No g. q. dicit que similis
cã ec repellit testem. Et dicit que q. simili
morbo laborat nõ sũt admittendi i te

Exhibita nobis simoniũ

Judicium destruitur si de principa
li et exceptione simul cognoscatur.
Vel sic. Si iudices de principali et ex
ceptionibus prejudicialibus simul co
gnoscunt. vel super principali lite nõ
contestata probatõnes recipiunt ab
eis licite appellatur. Nota glosam

De iudicijs in vi. et cle.

q̄ dicit de spiratorib⁹ q̄ nō sunt ad
inirēdi zc. Itē dicit g. q̄ si plura assi
gnent̄ i appellatōe gravam̄ia sufficit
altep. dūmō quodlibet p se sufficiēs
sit zc.

Venerabilis

Scdm̄ canones cause instantia non
perdit̄ si infra trienniū cā non fuerit
finita. Vel sic. Instantia iudicij nō pe
rit p lapsū triēnij. hoc dicit. Nota g.
q̄ reddit cām z dicit q̄ iurisdicō per
petua ē et rescripta sūt ppetua. Itē
z g. q̄ de iure canonico nō s̄inat̄ in
stantia triēnio infra de do. et contu.
c. venerabilis. quemadmodū de iure
civilī put ē bonus tex. in l. pperandū
in prin. de iudi.

Significauerunt

Cū actor et reus nō sūt eiusdem fori
causa possessionis et p̄rietatis p̄t co
rā diuersis iudicib⁹ agitari. Nota g.
que dicit et arguit q̄ continētia cau
sarum diuidi non dz. et alle. et soluit.

Titulus de iudicijs li. vi.

Juris esse

Judex delegatus nō h̄ns ad hoc spe
ciale mādātū a papa nō p̄t cōpellere
ptem vt psonaliter corā eo cōpareat
nisi ex cā rationabili. Nota glo. que
querit an valeat p̄cessus cū falso pro
curatore habit⁹. Itē tāgit quid faciē
dū sit cū dñs sit iustior q̄ pcurator.
Itē qualiter differat iuramentum d
veritate a iuramento calumnie

Mulieres

Mulieres personaliter ad iudicium
quacunq̄ causa in iure non expressa
inuite trahende non sunt. sed si neces
sarium sit eorum testimonium in cau
sa iudex expensis producentis inter
dum ibit̄ interdum mittet. et iudex

fraudulenter vadens excommunic
tus est. Mulieres religiose etiam vo
lentes extra monasteriū suum ex aliq̄
causa personaliter ad iudiciū trahi
non debēt. quod contra predicta sit
est irritum. Nota gl. que inter cetera
notat conditiōem mulierum esse me
liorem hoc casu. quandoq̄ virozum
conditio est melior. quandoq̄ ē par.
Et notat in fine vnum casum i quo
quis non potest renunciare iuri pro
se introducto. z al. alios casus z pcor.

Si annum xiiii.

Maioz xiiii. ānis per se aut procura
tozem potest agere et defendere cau
sam spirituaalem. minoz. xiiii. annoz
non agit per se sed per procuratozes.
vel per procuratorem datum. aucto
ritate ordinarij ecclesiastici iudicis. z eti
am delegati ad causas illas. filius fa
milias sine patris assensu agit cau
sam spirituaalem. In fine glo. huius. c. no
tantur casus in quibus filius etiam
minoz agit contra patrem.

Titulus de iudicijs in cle.

Budum

Constitutō Bonifa. que habet q̄ ci
tationes etiā extra dies solennes pu
blice facte de mādato pape in audie
tia literarum cōtradictarum. vel pas
pali palacō. affixe ianuis maioris ec
clesie loci in quo papa cum curia sua
degit arcent citatum ac si ad euz per
sonaliter deuenissent. restringitur ad
eos qui impediunt ne ad eos citatō
peruenire possit vel quozum domici
lium tute non potest adiri

Bispendiosam

In caus̄ etiā p̄dētib⁹ ex bñficialib⁹

Liber secundus

7 decimarum matrimonialib⁹ ⁊ usu-
rarum et ipsas tangentibus procedi
potest simplicit̄ et de plano absq; iu-
dicioꝝ strepitu et figura. **N**ota h̄
glo. q̄ iudex in his casibus in tex. nu-
meratis potest pcedere absq; signa
et strepitu iudiciali. attamē si vult p̄t
plenarium processuꝝ facere. **E**t ergo
tex. notanter dicit valeat nō dicit de
beat. quod ē menti tenendū ⁊c. **Q**uid
importēt hec verba summarie simpli-
citer et de plano absq; iudicioꝝ. ⁊
etiam vide ad longum infra de ver.
signifi.

Titulus de foro competenti.

Si quis clericus

Clericus habens causam contra cle-
ricum suum non debet deserere epis-
copum. sed prius actio coram eo v̄e-
nietur. nisi de consensu ep̄i aliū eleger-
int iudicem ecclesiasticum. **N**ota q̄
clerici deserere non possunt suū ep̄m
etiā si iuramentū interuenerit. s̄ quo
vide hic gl. q̄ hoc intelligi debeat

Nullus iudicium

Iudex laicus clericū sine licentia sui
episcopi p se distringere aut iudicare
non presumat. quod si fecerit donec
emendam prestiterit ab ecclā seque-
stratus manebit. **N**ota glo. q̄ videt̄
velle q̄ om̄s seruientes ecclē gaudent
hoc priuilegio.

Vane si ep̄i

Si episcopi inter quos causa versat̄
diuersarum sūt prouinciarū ille p̄mos
dat iudices in cuius prouincia est lo-
cus de quo contenditur. **N**ota glo.
que dicit q̄ sub illo iudice agē debet
actor in cuius iurisdic̄ōe res litigioꝝ
sa est vt ex ipsa re sortiat̄ foruz. **E**t

ideo posset ita poni casus. ratōne rei
de qua agitur sortitur quis foruz.

Si quis cōtra

Ista decre. docet qualiter pcedendū
sit cum p̄rius ep̄s recusatur vt suspe-
ctus et tractatur plenius infra de ap-
pel. in. c. Cum speciali. que videt̄ hāc
decre. interpretari. **E**t sic summatur
Coram episcopo suo conueniendus
est clericus qui si recusatur dabit de
legatum partibus non suspectū. h. d.

Nota gl. que inter cetera dicit q̄ de
legatus ab ordinario non potest sus-
sm sententiam exequi sed ipse ordina-
rius debet illam exequi.

Si clericus laicum

Si clericus laicum super rebus pro-
phanis aut ecclesie sue conueniat de-
bet clericus coram iudice seculari age-
re. **C**uz generaliter actor sequitur fo-
rum rei. **Q**ualiter istud sit intelligen-
dum **V**ide hic doc.

Vex transmissa

Coram domino feudi causa tractan-
da est quo negligēte succedit ordina-
rius. **N**ota tex. et glo. que vident̄ in-
nuere et docere qualiter causa feudi
debeat expediri et remitti et alle. cō
cor. sic. s̄. de iudi. c. ceterum.

Clerum qm̄

De feudo spectante ad ecclesiam ep̄s
cognoscit. ⁊ sede vacante super seden-
dum est quousq; ecclesie de prelato p-
uisum fuerit. **N**ic est argumentum q̄
se. va. iura episcopi ad capitulum nō
pertinent.

Cum sit generale

Cum laici in exhibendo iusticiam
clericis sepe sunt remissi fauore ec-
clesie introductum est vt clerici sub
q̄ voluerit iudice possint malefcores

De foro competenti in antiquis

7 sacrilegos convenire. **Nota** gl. que dicit q̄ isto casu laici possunt ad iudicandū per excommunicatōnem cōpelli. **Et** exponit qui dicuntur malefactorēs zc.

Quod clericis

Clericorū cause iure canonico. hoc ē fin iura nō fin laicorū p̄suetudinē terminant. **Nota** q̄ parisi in causis ubi laicus agit contra clericū de consuetudine non datur libellus

Licet ex suscepto

Ista decre. docet in quib⁹ casib⁹ iudex ecclesiasticus potest se immiscere seculari iurisdictioni scz cum superior non inuenitur. Alius scz cuius iudex secularis negligit facere iusticiam Tertius casus est cum aliquid ambigū fuerit. Quartus in omni crimie. Quintus cum per denunciatiōem criminis causa defertur ad iudicem ecclesiasticum. Sexto ratione connexitatis vt in dote super istis omnib⁹. **Vide** gl.

Ex tenore

Causa viduarū petitoria spectat ad forumulare cuius negligentia supplet iudices delegati. **Nota** gl. que enuērat aliquos casus spectantes ad forum ecclesiasticum et dicit q̄ cause viduarū quo ad defensionem spectant ad iudicem ecclesiasticum. **Vel** sic. vidua laicum coram ecclesiastico iudice convenire non potest nisi sup causa ecclesiastica vel in defectu iuris secularis. h. d.

Si diligenti

Non potest clericus in non suum iudicem secularem consentire etiam si hoc iuret. **Vel** sic. clericus nō potest sibi constituere laicum iudicem etiam si proprium iuramentum 7 aduersarij

consensus accedit. h. d. **Nota** gl. que dicit q̄ pacto priuatorum iuri publico nō derogatur. **Et** q̄ nemo potest facere vt iura in testamento suo locū non habeant

Cum contingat

Clericus debet corā episcopo respondere nisi contrarium sit de consuetudine inductum. **Nota** ex glo. q̄ consuetudo dat alicui iurisdictionem et qualiter hoc induci potest per consuetudinem vt quis sibi vel suis ius dicere posset. **Glosa** expedit se et est satis notabilis

Postulasti

Clericus relinquens priuatur beneficio quod alibi habet. licet episcopus in cuius diocesi est beneficium illam sententiam exequatur. **Vel** sic. episcopus deponit clericum alibi beneficium qui in sua diocesi deliquit et episcopus beneficij sententiam exequit. **Nota** singularem casum ubi in delicto lata sententia per alium executioni demandatur. **Et** glo. distinguit illo casu q̄ videndum sit an delictū sit magnum et depositione dignum.

Ex parte

In possessorio iudicio vidua potest in foro ecclesiastico laicum conuenire. **Vel** sic. Miserabilis p̄sona potest laicum interdicto vnde vi coram iudice ecclesiastico cōueniri. hoc dicit. **Nota** glo. que dicit q̄ quis tenetur interdicto vnde vi siue quis fecerit p̄ se siue complices eius ipsius mādato. **Vel** etiam si ratum habuerit. et alle. concoz.

Conquestus

Sacrilegi sūt qui res ecclesiarū usurpant et possunt eos iudices ecclesie

Liber secundus

condemnare. **Uel sic.** Laici usurpantes iura ecclesiarum velut sacrilegi per iudicem ecclesiasticum compescuntur. hoc dicit. **Nota glo.** que in hoc est singularis quod omnia iura incorporalia ut seruitutes et alia quasi possident. quia manu comprehendere non possunt sed corporalis possessio dicitur quasi si pedum positio. **In fine glo.** dicit quod iniuriam factam ecclesie prelatus non potest remittere. et alle.

Conilecti filii

Privilegiatus qui constituit se certo loco soluturum ibi et in loco domicilii. non obstante privilegio conveniri potest. **Nota glo.** que docet qualiter damna expense et interesse probari debent. **Item** notat hic abbas. quod pactum a predecessore nomine ecclesie factum obligat successorem

Significasti

Tria sunt necessaria ut clericus in non suum iudicem valeat consentire primo scilicet quod utraq; pars consentiat. **Item** quod sit ecclesiastica persona. **Item** quod iurisdictioni prefit is in quem consentit. **Item** quod hoc fiat de episcopi voluntate. et hoc est quartum. **Uide glo.**

Proposuisti nobis

Sola domicilii mutatio a primi iudicis non erimit iurisdictione siue potestate. **Uel sic.** Si citatus ad causam postea mutat forum in causa illa coram primo iudice respondere cogetur. hoc dicit. **Nota glo.** ubi dicit quod iudicium debet ibi terminari ubi est inceptum. **Et** dicit quod per solam citationem siue comparitionem sit preuentio de quo vide glo.

Licet ratione

Nulli potest apud se. ap. conveniri sed tamen potest ex causa legitima recusari allegando ius revocandi voluminum. **Nota gl.** que expedit se docens quibus casibus efficitur quis in iurisdictione alterius. **Item** dicit glo. quod dominus papa est iudex singulorum et allegat concord.

Titulus de foro compe. li. vi.

Romana

Licet per appellationem ad archiepiscopum causa devolvatur et de ea cognoscere possit. tamen nisi prius de appellatione cognoscat. etiam partibus consentientibus sine voluntate suffraganei non potest de principali questione cognoscere. quia in hoc casu perinde est ac si sine voluntate suffraganei per simplicem querelam cognosceret quod non potest facere

Seculares

Iudex secularis qui vult clericum compellere ad debita etiam liquida solvenda per ecclesiasticum iudicem desistere compellatur. **Nota glosam** quod laicis est obsequendi necessitas. non autem imperandi auctoritas. **Item** ista decre. trahitur etiam ad conversos et religiosos.

Cum Laicus

Laicus ratione iuramenti ut illud servet coram iudice ecclesiastico convenitur. **Nota gl.** que dicit quod quis non debet ex illo consequi damnus unde meretur premium et alle. **Item** quod in initio semper debet precedere censura ecclesiastica alle. xxiii. q. iij. de illicita. c.

Titulus de foro compe. in Cle.

Quamvis

Haec confirmatio
vix certo casu
vobis quod locus
ta forma quam
reverti contra
res et rationes
dicere. **Primo** illam
causa contra exp
fau. **Secundo** de
inter liberos ex
licentia diocelan
to de libe adhibe
quinto de suffrag
leporum. **Secundo**
positum loci v
ationem excent.
cipium que dicit
allegare scilicet
nibus. **Item** glo
probus est aliqu
terius. **Item** gl
possit vindicare
glosa notat sing
vare. **Item** quod
fieri citatio.
Amplius de li
Quibus
libellum in con
rigenti. **Uel sic.**
bellum postquam
glo. que dicit quod
in qua continet
causa petendi et
et querit an lib
iudicij. c.
Significante
appellari potest
non fuerit declara
tione. quia iure
non debet super in
genitas parit e
di. q. q. petus r

De libelli oblatione

Ista constitutio vel concilium cōcedit certo casu ep̄is expulsis a suis sedibus q̄ i locis aliarum dioce. serua ta forma quam lūitat possunt pro cedere contra expulsores consiliato res et fautores ⁊ inter subditos ius dicere. **P**rimo statuit de processu faciēdo contra expulsores consilia. et fau. **S**ecundo de iurisdictione alias inter subditos exercenda. **T**ertio de licentia diocesanoꝝ petenda. **Q**uarto de fide adhibenda verbis ep̄oꝝ. **Q**uinto de suffragio vicinorum ep̄iscopozum. **S**exto protestatur d̄ iure possidentiu loci vbi tales ep̄i iurisdictionem exercent. **N**ota gl. circa principium que dicit q̄ licet generaliter allegare scilicet hoc habetur in cano nibus. **I**tem glo. ponit metrum **I**n probus est aliquis verbis factisq̄ p̄teruis. **I**tem glo. docet an ep̄iscopus possit vindicare iniuriam suam. **I**tez glosa notat singularia de p̄cilio et fauore. **I**tem q̄ tribus vicibus debet fieri citatio.

¶ Titulus de libelli oblatōe

Ignarus

Libelli sunt in civilibus iudicijs porrigendi. **U**el sic. **A**ctor in rescriptis libellum porrigere debet. **h. d.** **N**ota glo. que dicit q̄ libellus est scriptura in qua continetur res que petitur et causa petendi et nomen actoris et rei **E**t querit an libellus sit de substantia iudicij. **z̄c.**

Significantibus

Apellari potest si obscurus libellus non fuerit declaratus. **G**lo. ponit rationem. quia iudex sententiam ferre non debet super incerto. **I**tem quia generalitas parit obscuritatem. **E**t dicit glo. q̄ petens rem ex vna causa si

succumbit potest alia ex causa istam rem petere non obstante re iudicata quod est menti tenendum. **I**tem glosa docet quando libellus potest mutari vel addi vel minui **z̄c.**

Cilecti filii

In actione psonali causa ex qua agitur exprimenda est. **U**el sic. **A**gens psonali actione debet in libello causas obligationis exprimere. **N**ota hic ad cautelam q̄ in actione personali si q̄s non exprimit causam i libello potest sic excipi. non teneor respondere quia causa non exprimitur in libello. et sic iudex extunc p̄nunciare debet quod si non fecerit poteris appellare. **E**t vi de hic doc. desup scribentes

¶ Titulus de mutuis petitiōib⁹.

Ex literis

Reus coram delegato potest recōuenire actorem qui simul audiat ⁊ diffiniat causam vtramq̄. hoc dicit. **S**ed pone. actor conuenit reum super civili reus vult reconuenire actorem super criminali queritur an possit. **U**ide h̄ doc. **N**ota glosam que magistraliter docet qualiter procedendū sit in causa recōuentōis ⁊ cōuentōis. **I**te dicit q̄ frustra petit debitū qui id qd̄ debet non impendit **I**te eadē lege conuenitur quis qua ius sibi tribui postulat. **S**ed glo. contra ista arguit de deposito ⁊ dicit q̄ sit ibi sp̄ale

Prudentiam

Clausula in rescripto apposta app. re. p̄ actore p̄dest reo. et hoc est v̄ez si ad instantiam actoris fuerit impetrata. **N**ota glo. p̄ue poit ratōem qz in iudicio non debet esse psonarū acceptio. **I**tem non debet actori licere quod liceat reo.

Liber primus

¶ Titulus de litis contestatione

¶ Olim inter ep̄m

Processus sine litis contestatione est nullus. **¶ Vel sic.** Non per positiones et responsiones ad illas, sed ad petitionem in iudicio positam et responsionem ad eam fit litis contestatio, quia omissa processus redditur nullus. **h. d.** **¶ Nota glo. huius** c. que dicit quod litis contestatio est ex ordinem litis siue principium. **¶ Et ergo** ubi principium, id est, fundamentum litis deest nihil desuper edificari potest, et alie. concoz.

¶ Titulus de litis contest. li. vi.

¶ Exceptiois

Exceptio peremptoria litis contestationis non impedit nisi sit de re iudicata transacta vel finita. **¶ Nota glo. que ponit** differentiam inter exceptionem et defensionem. **¶ Item dicit glo. quod iuramentum delatum a parte parti habet maiorem vim quam res iudicata, quia omnis contrarietas est finis. Item dicit quod omnis exceptio peremptoria perimit, sed dilatoria differt.**

¶ Si oblato

Per exceptionem peremptoriam non fit litis contestatio. **¶ Nota glo. que inter** cetera dicit quod per litis contestationem ordinatur iudicium, sed per exceptionem peremptoriam destruitur, et sic una res duos contrarios effectus non potest parere. **¶ Et alie. c. maiores de bap.**

¶ Titulus ut lite non contesta. non procedatur ad diffinitionem finiam vel testimonium receptionem

¶ Ad hoc dicitur

Ubi agitur de crimine adulterij ad separationem thori processus lite non contestatus habitus nullus est ipso iure.

¶ Vel sic. Si agitur de adulterio ad separationem thori et ante litis contestationem reus est contumax excommunicari potest sed testes recipi non possunt nec causa diffiniri. **h. d.** **¶ Nota glo. que dicit quod non habent aduocatum dante sunt inducie ad querendum aduocatum. Item nota casus in quibus viro denegat uxoris restitutio. Nota etiam plura specialia in matrimonijs. Et quando factum procuratoris noceat domino.**

¶ Accedens

Ubi restitutio in integrum principalem postulat processus contra contumacem habitus lite non contestatus nullus est ipso iure. **¶ Et alij aliter solum inant istam decre. et sic dupliciter legitur. Vide doc. Nota glo. que allegat multas causas suspitionis.**

¶ Que fraternitatis

Ubi habes qualiter sit ante litem contestatam contra contumacem per iudicem procedendum. **¶ Vel sic.** Si lite non contestata reus est contumax si fieri potest mittitur actor in possessionem causa custodie, alias reus excommunicatur. **h. d.** **¶ Nota glo. qualiter iudex procedere debet ad missionem in possessionem ex primo decreto. Et dictum est. s. ca. consultatibus de offi. et po. iudi. dele. Et dicit glo. quod non debet inultum festinare, et debet summam negotium persequari**

¶ Accedens ad se. ap.

In causa matrimoniali contra non contumacem lite non contestata testimonium receptio nulla est. **¶ Nota glo. quod non omnis amicitia repellit iudicem sed maxima. Et ar. glo. an ne quilibet tenetur diligere proximum suum. Item dicit text. qui in hoc est notabilis et singularis quod**

Deum

Nullus veli...
¶ Titulus de...
¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

¶ Titulus de...

De iuramento calumnie i anti. et vi.

nullus debet credere capitalib⁹ suis iniuriis. 7 ad hoc solz istd. c. allegari

¶ Quoniam frequenter. Ista decre. principaliter dicitur i tres ptes In prima ponit regulaz q sine litis contestatione non pt regulariter procedi ad receptiōem testium.

¶ Et ab ea excipit duos casus scz nisi timeretur de morte testium et dicitur na absentia In secūda parte in sporro. ponit alios duos scilicet in electōne et in matrimonio carnali. In tertia ibi sūt et alij. ponit alios duos casus scilicet in inquisitione et quando publicatō testium imminet faciēda

¶ Et nota glo. q̄ ē notabilis et proliza

¶ Titulus de iuramento calumnie

¶ Inherentes

Clerici in cā ecclesie non coguntur iurare de calumnia. sed possunt hoc iuramentum alij delegare. Nota tex. q̄ dicit q̄ grauiorē cause debent p papam expediri Et ponit gl. quinqz capitula que continentur sub iuramento calumnie. Et ar. glo. qd̄ vni conceditur nulli est denegandum

¶ Trās et infra

In spiritualibus causis non iuratur de calumnia. Nota glo. que determinat que cause dicuntur spūales 7 que dicuntur mixte scilicet cum agitur d̄ crimine civiliter.

¶ In pertractandis

In causis ecclesie non iuratur p quēcunqz de calumnia. sed per principales et quōqz per procuratores causam scientes. Et dicit glo. q̄ iudicus collegij vel vniuersitatis iurat in animā propriam.

¶ Imperatorum

In causis collegij non omnes d̄ collegio cogendi sunt ad iurandū de calumnia Vel sic In causis collegij nō coguntur clerici i proprijs personis subire calumnie iuramentum.

¶ Ceterum qz nouis

Non obstante terre contraria cōsuetudine in proprijs personis cogendi sunt clerici iuramentū calumnie subire. et notat hic abb. q̄ non valet cōsuetudo q̄ aduocati non iurent

¶ Cum causam

In causis ecclesiasticis et vniuersitatis per procuratorem potest prestari calumnie iuramentum. Nota glo. que querit an̄ interrogatus in iudicio potest capere terminum deliberandi anteq̄ respōdeat. quia tenetur respōdere per verbum credit vel non credit. et est satis notabilis glosa. 7 solet allegari.

¶ Cum in causa

Si prelati in causa ecclesie litiget prestabit iuramentum de calumnia per seipsum Si vero per procuratorem prestabit per illum. Nota textū qui ponit penam recusantis hoc iuramentum

¶ Titulus de iuramento calumnie li. vi.

¶ Si de calumnia

Tria dicit primo q̄ non est d̄ substantia iudicij q̄ statim post litis contestationem iuratur de calumnia Secundo q̄ nō annullatur processus licz tacite omittatur tale iuramentum. Tertio precipit q̄ in spūalibus simul de veritate 7 calumnia iuretur |

¶ In appellationis causa

f . i

Libec fecundus

In causa appellatōis iurari debet de calumnia et veritate discenda. et hoc primo. Secundo dicit q̄ procurator deputatus post iuramentum calumnie iurabit de calumnia. Tertio dicit q̄ iudex quotienscunq; sibi videt erigit iuramentum malitie. etiam si d̄ calumnia iuratum sit. quod est inēti tenendum.

Nullam tibi iudex procurator habens ad hoc speciale mandatum iurat d̄ calumnia. Nota glo. que dicit q̄ olim pcuratores indifferenter iurabant

Titulus de dilatōibus extra.

Dilecti filii

Appellari potest si sine causa p̄m terminis nimis brevis et pemptorius assignetur. Unde dicit glo. q̄ ex causa bene potest fieri. Vide glo. que dicit q̄ citatio debet continere tria edita. Item dicit glo. q̄ iudex debet exprimere illā causam in citatōe.

Preterea adieciſti

Tibi ex tenore recepti plene potuit reus instrui inducie ad deliberādū nō sūt ulterius pcedēde. Et de pcessiōe dilationū ob cās diversas vi. g. q̄ bō ē.

Litere tue

Si dicta libelli supflua declarant inducie deliberatorie amplius nō conceduntur. Nota glo. que dicit q̄ emphiteota potest propria auctoritate expelli si per triēnium cessavit solvere canonem suum. Et q̄ nova dilatō ad deliberandum non datur quādo substantia libelli non mutat licet post etiam oblatōem corrigatur

Exposuit nobis

Prima citatio renocat si ex alia causa ab eodem iudice quis citetur. et ideo novas inducias obtinebit. Nota glo. que dicit q̄ exceptio que cōpetit reo cōpetit fideiussori. Item dicit q̄ p̄ testatio utilis est ad cautelam. Item q̄ officium suū nemini debz esse damnosum. et non debet quis damnū cōsequi. et alle.

Titulus de feriis et vacatōibus extra.

Omnes dies

Quantū ad d̄ inū officium de vespa in vespa dies inchoari debet et finire. Nota glo. que dicit q̄ p̄ pace omni die iurari potest cum sit opus pietatis. Item q̄ pro obedientia. et.

Quoniam

Tria poit ista decretalis. Primo dicit q̄ fm̄ qualitates diversarū regionū et fm̄ q̄ festa exigunt sabbata prius incipiuntur et tardius finiuntur. Secūdo dicit q̄ inter pascha et penthecosten nō debet fieri generalis generatio. Tertio dicit q̄ festum trinitatis diversimode celebratur et Romana ecclesia hoc festum nō celebrat

Licet tam veteris

In festo aliquo p̄pter subitā pluviā p̄nt colligi inesses. Et sic nota q̄ festiuis dieb; intendere possumus rei tpe periture. Nota glo. in fine que dicit q̄ decime dande sunt de piscibus captis. quid tunc de feriis captis.

Capellanus

Hic habes in quibus temporib; nuptiarum solēnitates ab ecclesia suspēdant. Nota glo. que dicit q̄ quolibet tempore possūt matrimonis p̄trahi.

De ordine cognitionū in anti.

Sed nuptiarum solennitates certis diebus prohibentur

Conquestus
Ferijs ob dei reuerentiaz inductis renūciari non potest. secus si ob fauorem hominum sunt inducte. Et de g. que docet quod triplices sūt ferie solennes. et que dicuntur opa pietatis. Itē dicit q̄ in operibus misericordie dierum districtio non est habenda

Titulus de ordine cognitionū.

Intelleximus
De exceptōe pemptoria pri^o cognoscitur sed sup̄ principali t̄m̄ p̄nunciatur. Nota g. bene q̄ distinguit inter questiones emergentes et incidētes dicit que sit emergens et q̄ incidens. Et vt habeas breuiter incidens p̄imit emergens questio differt.

Cum dilectus filius
Exceptio spoliatiōis impedit petitoriam questionem. sed in modū actiōis proposita spoliatio petitoriam precedentem nō impedit questionē.

Nota glo. hic que querit inter cetera an exceptio spoliatiōis interrumpat p̄scriptōem.

Quam non credimus
Petēti hereditatē obstat exceptō natiuitatis. et p̄mo d̄z discuti q̄stio natiuitatis q̄ successiōis. Nota gl. que determinat q̄n due sunt q̄stiones p̄cipales et ambe civiles qualiter sit p̄cedendum. Item quando vna est civilis et alia criminalis.

Super spoliatiōe
Spoliator non p̄t spoliatum recōtinere nisi de alia spoliatiōe. Potest autem spoliatiōis exceptōe spoliatum repellere ab agendo. Nota glo. que

dicit inter cetera. q̄ recompēsatō nō p̄t opponi petenti restitutōem. Item q̄ in momentanea possessione cessat reconuentio etc.

Titulus de plus petitionibus

Consilium

Hic habes quot modis plus petitiō et que sit pena plus petitiō. modi autē plus petendi continentur his versibus. Plus petitur causa plus tempore re quoq̄ loco. Nota gl. que dicit in principio sui q̄ licitū est añ lit. cōtel. penitere sine pena alias non

Titulus de causa possessionis et proprietatis

Susceptis

Causa p̄rietatis et possessionis corā eodē iudice tractari d̄nt. et contra absentem non contumacē nihil diffiniere possumus. Nota gl. que docet q̄re possessio dicitur momentanea. et aliter ratioem casus. qz cause cōtinētia diuidi nō debz. infra de seques. c. i. et l. nulli. c. de iudi.

Ad vltimum

Ubi petitorio simul et possessorio actum est. suspēso petitorio licitum est possessorium terminare. gl. alle. rationem qz cum cā simpliciter et indiffinitate committitur vtraq̄ cā tam petitoria q̄ possessoria videtur commissa. Et de glo. que alle.

Cum ecclesia sutrina

Super iure incorporali possessorio et petitorio simul agi potest. Nota ex tex. Omnia illi venire que possunt includi in actiōe proposita. Item nō q̄ actore non probante etc. Nota gl. huius capituli que est multum nota bilis et dicit de seruitutibus et dicit

f z

Libert secundus

q̄ ex quo quis utitur iure alterius ex illo presumitur in quasi possessione illius iuris et optime facit gl. sup. verbo trium ep̄orum

Cum super electione

Ubi electus agit de sua electione potest petitorium simul et possessorium intentari. Nota in si. c. q̄ iudex debz tñ de re pronũciare de qua prius cognovit. Et intellige cognovit scz principaliter vt in glo. Nota glo. in principio que dicit q̄ confirmatio nihil iuris confert vbi electo canonica nõ fuit

Pastoralis officij

Qui iudicium proprietatis intentauit potest ante cõclusionem ad iudicium possessionis recurrere. alias nõ nisi iudici hoc ex equitate videatur expedire ex perspicuis iudicijs que mouere possent animum iudicantis. Nota glo. que est notabilis et distinguit q̄ triplex est iudicium possessorium.

Cum dilectus

Cum super possessorio 7 petitorio simul est actum vtrumq̄ vna sententia debet terminari. Vide doctores hic qui diuersimode legũt istud capitũ

Cum olim questio

Qui bis sine aliqua reclamatiõne elegit per hoc quasi possessionem eligendi acquirit. Vide textuz qui dicit q̄ res inter alios acta ã.

In causa

Casus est fm. Hosti. qui notat b̄ q̄ solutio pensionis nec probat dominium nec possessionem eius rei ratione cuius soluitur. Vel sic. Si rem petens ex vna causa succumbat. non prohibetur ex alia petere.

De causa possess. et proprie. in cle.

Causa beneficii

Causa beneficii ad se. ap. legitime deuoluta potest tam appellans q̄ appellatus ante conclusionem suspẽdere petitorium et procedere i possessorio. Nota glo. super verbo deuoluta que dicit que ad hoc requiruntur q̄ appellatõ dicatur legitime deuoluta. Item dicit. qui sentit comodũ debet etiam sentire onus.

Titulus de restitutiõne spo. extra

Dicit iustum

De voluntate spoliati potest de proprietate docere spoliator licz restitutio petatur ab eo. Nota glo. in fine que dicit q̄ male fidei possessor non petit fructus siue impensas factas in re per ip̄m detenta et rapta violẽter et alle.

Solicite cures

Petenti restitutionem non facienda est renunciationis questio. Nota g. que dicit q̄ ex hoc q̄ quis spoliatus renunciat beneficio suo presumitur q̄ metu renunciauit. cõtra quas presumptionem non admittuntur testes 7 glo. arguit p̄ et contra et alle.

Acepta questione

Contra probationem petentis restitui opponitur exceptio obiurationis siue spontanee renunciationis. s̄ non contra petitiones eius

Audita querela

In interdicto de retinendo succumbit actor ip̄ius abiuratione probata. Vel sic. Per secundas literas facientes mentionem de primis non reuocatur processus iustus per primas literas habitus ante presentationẽ secundarum literarum. et sic non facit ad

De restitutione spoliatorum in anti.

titulum sed ad casum

In literis et infra

In beneficialibus agenti possessorio recuperande non obstat exceptio non canonice institutionis. Vel sic secundum alium intellectum. Pendente possessorio recuperande in beneficialibus non admittitur reconuentio super proprietate aut titulo. Vel aliter petenti restitutionem beneficii non potest questio non canonice institutionis referri

Item cum quis

Non obstat exceptio criminis agenti unde vi aut clam etc.

Conquerente

Spoliatus etiam a iudice ordine iuris pretermisso ante omnia restituatur

Nota tex. qui dicit quod non decet episcopum et clericos sue iurisdictionis sine manifesta causa et rationabili suis beneficiis spoliare. imo tenetur eis paternam provisionem consulere.

Ex transmissa

Petens restitutionem uxoris huius desponsationem probare et eam carnaliter cognovisse. Nota glo. que dicit quod duo habet probare qui petit restitutionem uxoris videlicet legitimam desponsationem et carnalem copulam. Et est simile in servitutibus ubi quis debet probare duo scilicet servitutem constitutam fuisse et se usum fuisse. et alle. glo. concol. etc. Item glo. dicit quod habere uxorem est possessio mirabilis. quia possidens possidetur.

Cum venisset

Si is qui per alium possidet illo mortuo possessionem ingressus expellitur restitutionem per interdictum petere potest. Vel sic. Per receptionem annue pensio

nis adipiscitur possessio rei dare taliter ut inde eadem restituatur debeat. Cuius glo. de pensione.

Ex conquestione

Si altero coniugum matrimonium accusante alter petit restituatur ante omnia restituatur. Vel sic. Qui a se coniuges abijcit non potest ante restitutionem matrimonium accusare. Nota finem tex. qui semper ponitur in causis spiritualibus etc.

Veravis nos querela

Violentus possessor rem cum fructibus etiam qui percipi potuissent restituere et damna reparare et de iniuriis satisfacere compellitur. Vel sic. Possessor violentus tenetur ad fructus perceptos et ad eos qui percipi potuerunt. Nota glo. que dicit qui dicunt fructus et determinat de violento et malefidei possessore. et solet plerumque allegari.

Cum causam que

Ei qui non possedit restitutio denegatur. Vel sic. Non competit restitutio ei qui sub conditioe possedit si ea non extante fuerit spoliatus. Nota glo. que dicit quod non sufficit probare se spoliatum nisi quis probet se etiam tempore spolij possedisse

Vras tuas

Si contra petentem restitutionem conjugis opponitur consanguinitas in gradu prohibito et offeruntur probationes parate recepto ab opponente inramento de malicia denegatur restitutio quo ad thorum et sit quo ad reliqua. Si vero probationes non fiunt in promptu fiat plena restitutio nisi magna sit viri scuitia. hoc dicit.

Libec secundus

nō est ex fide peccatum ē

¶ Ex parte ad

Petens restitutōem cōiugis habet p
bare legitimum coniugium factū fo
re ex consensu. Nota glo. super vbo
minor que enumerat certos casus in
quibus minor dicitur esse maior.

¶ Eū ad sedem

Interdictum vnde vi non competit
cōtra illum qui nec spoliavit nec spo
liari mandavit nec ratū habuit. No
ta glo. que docet quando et contra
quē ppetat interdictū vñ vi. Itē nō
tex. in fine q̄ dicit q̄ presumendū ē p
sententia iudicis et videndus est mo
tus animi sui zc.

¶ Olim nobis

Violentus possessōz qui nō est soluc
do ad restitutōem fructuum nō tene
tur. Vel sic Spoliatus omnibus bo
nis etiā civiliter conueniri non po
test obstante exceptione spoliatiōnis
inopiam concludentis. Nota glo. q̄
dicit q̄ qui nihil habz eius periculo
nihil est. et alle. l. Itaqz fullo. ff. d. fur
tis. Et tex. qui dicit q̄ inanis ē actio
quez excludit inopia debitoris. l. naz
is. ff. de dol.

¶ Olim inter te

Per excommunicatōem diebus aliq
bus a nō subditis obseruatam in ob
seruantes nō adquiritur iuris paro
chialis possessio. Nota glo. que que
rit an ne possessiōne perdat qui timo
re deuictus abstinet.

¶ Sepe contingit

Spoliatus restitutōnem petit ab eo
qui sciēter rem a spoliatore recepit.
Nota tex. qui dicit q̄ non multū in
terfit quo ad periculuz anime iniuste
detinere ac inuadere alienum.

¶ Pisanis

Si mandat restitutōnem fieri et sub
certo modo necesse est non solum in
facto sed etiā i modo parere. alias
non valet quod agitur. hoc dicit.

¶ Titulus de resti. spo. li. vi.

¶ Frequens

In civilibus non admittitur spolia
tionis exceptio facta ab alio q̄ ab
actore. In criminalibus admittitur
facta a tertio. diuimodo fit de tota
substantia. vel d̄ maiori parte spolia
tus. Et exceptio probari debet infra
xv. dies. alias fit condemnatio expē
sarum. Excipiens de spoliatiōne fa
cta a tertio infra certuz tempus a iu
dice statuendū debet restitutōnem
petere. alias exceptio nō obstat. Ulti
mo dicitur q̄ agenti super reb⁹ eccle
siasticis non obstat exceptio spolia
tiōis priuatarū rerū. vel econtra. qd̄
est tenendū. Vide glo. de excusatione
horū verboz dies ab hoc. Et nota
q̄ dicit propterea voluntarios labo
res appetimus vt quietez alijs prepa
remus. Nota etiā ipm tex. q̄ dicit.
q̄ nec nudi contendere nec inermes
inimicis opponere nos debemus

¶ Ad decimas

Ecclesia que petit restitutōnem deci
marū quas se dicit in parochia alte
rius possedisse non auditur nisi pro
bet possessiōne legitimā. Nota gl. q̄
dicit q̄ laicus restitutōnem decimarū
petere non potest. vide eam

¶ Titulus de dolo. et cōtu. extra

¶ Ad hec

Reus qui mittendum in possessiōne
ad mandatū iudicis non admisit

De dolo et contumacia

non multabitur fm canonicaz equi-
tatem si infra anm caverit stado iuz-
ri. Nota gl. que dicit q subtilitas iu-
ris siue rigor fm cano. non est seruā-
dus. et glo. alle. concor.

¶ Ex literis

Condemnatur reus i expensis quas
propter eius cōtumaciā vel exceptio-
nem dolosam actor probauerit se fe-
cisse. Et sic facit ad titulum. **¶** Et sic.
Per secundas literas nō faciētes ex-
pressam mentōem de primis pme lrē
non reuocantur. **¶** Et sic. Propter cō-
tumaciā rei res que petitur potest
sequestrari. Nota q dicit ter. malici-
am et dolum nemini patrocinari de-
bere. Nota g. que docet quibus mo-
dis attenditur contumacia

¶ Causam que

Ob contumaciā actoris testes lite
non contes. recipi possunt. ac etiā nō
solum procedi ad missionem i posses-
sionem. sed etiam ad receptionem tes-
tum et ad diffinitiuā sententiā.
Nec ob. c. quoniam frequenter. s. vt
lit. non contes. cum cōcor. suis. qz ibi
in reo absente et cōtumace hic i acto-
re in quo maior ē contumacia vt no-
tat glo. Nota gl. que dicit de citatōe
ad domum.

¶ Prout nobis

Si reus post litem contes. est contu-
max et liquet d causa fertur cōtra ip-
sum diffinitiuā sententiā. si nō liquet
actor in possessionem inducitur. hoc
dicit. Nota glo. q dicit q contumax
est quicumqz debet parere et non pa-
ret. Et quando inducie dāde sunt p
textu aduocati gl. alle. Et nota etiaz
eam bene in hoc q distinguit quali-
ter procedatur contra absentem con-
uentum aōne reali.

¶ Finem litibus

Reus qui fundata intentione actoris
exceptōnem peremptoriā obijcit
et accipit inducias et desicit in pban-
do punitur i expensis. quia dolosus
presumitur. hoc dicit. Nota glo. sup
verbo fundauerit que docet quibus
modis fundatur intentio agētis. **¶** Et
dicit glo. q necessarie expēse sunt sol-
uende.

¶ Cū dilecti filii

Contumax damnatur in expensis fa-
ctis a tempore citationis emisse. hoc
dicit. Nota gl. que inter cetera dicit
q licet aliquis sit iusto impedimēto
detentus vt venire nō possit q tenea-
tur mittere accusatorem. **¶** Item dicit
q egi: itudo prorogat diem

¶ Cū olim. d.

Processus factus contra formā man-
dati est nullus. Nota gl. que dicit q
eulogia id est lrē sepe mala fide fiūt.
Item q nemini cito ē manus impos-
nenda. et alle. g. concor.

¶ Veritatis est.

Si agatur de crimine per modū de-
nunciatōnis contra reum cōtumacē
recipi possunt testes et sententiā diffi-
nitua ferri. Nota gl. circa principiū
sui q propter solam contumaciā po-
test quis suspendi ab officio et bene-
ficio. et docet qualiter et quādo sit p-
cedendum contra absentem. **¶** Item ce-
lebrans in excommunicatōne potest
deponi glo. in fi. alk.

¶ Cōtingit interdū

Actor iuxta decretum iudicis nō ad-
missus ad possessionem vel expulsus
post annum verus efficitur possessor
Vide glosam que enūmerat plura re-
media in iure prodita contra illum

Liber secundus

q̄ non admittit aduersariuz post des-
cretum in possessionē et q̄ trāscursus
anni constituit aliquē hereticū 7 fa-
cit perdere stipendium

Venerabilis

Si reus nō inuenitur sufficit publi-
ce citatōem ad ecclesiam suam pponi
Nota glo. q̄ docet qualiter debet ci-
tari q̄ personaliter nō inuenit. **Item**
dicit glo. q̄ vocati est non contemne-
re auctoritatem pretoris et alle.

Titulus de dolo et contu-

li. vi.

Actor qui

Actor cōtinuac cōdemnat in expen-
sis. nec citatur vlteri⁹ reus ad sui pe-
titōem nisi caueat de veniendo. h. d.
Nota gl. que dicit q̄ in quolibz ter-
mino siue pemptorio siue non. si ac-
tor non venit tenetur soluere expen-
sas reo venienti

Cum qui

Index appellansem et recedentē cita-
re vltcrius non tenet. si vult in causa
procedere nisi forte appellatōi renū-
ciet **Nota glo.** q̄ querit an cōtinuac
in vno tmino debeat vocari ad aliū
Item querit an duo delegati sine ter-
tio p̄nt procedere ad executiōem sen-
tentie a duobus late.

Titulus de dolo et contu-

in. cle.

Si ante

Appellans ante sententiā diffinitiuā
a iudice 7 recedens. etiaz si eo citato
contra eum feratur diffinitiuā senten-
tia potest a dicta sententia appellare
infra tempus debitū nisi eius prima
appellatio esset frivola manifeste. **No-**
glo. q̄ declarat q̄ sit manifesta contu-

macia et que dicatur vera contuma-
cia et solet ad hoc alle.

Titulus de eo qui mit.

in pos. ca. rei ser.

Constitutis

Actor missus i possessionē post anū
efficitur verus possessor licet cautōz
reus prestare voluit. **Nota glo.** q̄ dis-
cit q̄ sola voluntas non sufficit sine
effectu. et arguit glo. pro et contra 7
remitte. **Item** glo. dicit de cautione
prestanda q̄ illa prestanda est q̄ pre-
stari potest.

Cum sicut

Si non stetit per reum quomin⁹ cas-
uerit infra annum actor per lapsum
annū non efficitur ver⁹ possessor. **No-**
ta glo. que dicit q̄ si per me nō stetit
quomin⁹ facia; qd̄ debeo mihi nō
est imputandum. et glo. alle. concor.
vide eam.

Cum venissent

Si reus contra quē est facta missio
docet se contumacē non fuisse nō cō-
demnatur in expensis **Nota glo.** i. fi.
que dicit q̄ necessarie sunt expense q̄
impense si non fuissent res fuisset fa-
cta deterior aut etiam perisset.

Si aduersarius

Si reus citatus se absentat nec pecu-
rator nec alius eū defendat mittitur
actor in possessionem rei petite causa
custodie **Nota gl.** que dicit q̄ quilibz
bet tenetur dimittere procuratorem
qualitercunq; sit absens. alias requi-
sitis amicis et facta denunciatiōe ad
domum si non defendatur procedit
contra eum

Titulus de eo qui mit. in pos. causa rei ser. li. vi.

Ut lite pen. in antiquis vi. et cle.

Eum qui
ubi agit d. beneficio ecclesiastico ob
cōtumaciā rei nō fit missio in posses-
sionē sed ad sniam si liquet de cā. etiā
lite nō ptes. procedit. **N**ota gl. in p-
cipio sui q. hic nōt duos casus spāles
Regulariter em̄ qm̄ agit actōne reali
ppter cōtumaciā rei fit missio in pos-
sionē causa rei seruāde. **S**ecūdo re-
gulariter nō pcedit ad testium rece-
ptionē vel diffinitiuā sniam lite non
contes. **I**sta duo regularia fallūt hic

Titulus vt lite penden-
nihil innouetur

A memoria

Ante cause cognitōem nemo ē a sua
possessioe puand^o. **N**ota g. q. dicit q.
lapiētis est reuocare qd̄ prauē fecit ⁊
q. errorē suū quilibet emendare tene-
tur. et si papa reuocat qd̄ iniuste fe-
cit multo forti^o et alij hoc facere dnt

Vaudabilem

Lite pen. super coniugio nō interdi-
citur coniugibus carnale cōmertiuz
hoc dicit. **N**ota hic doc. q. ille q. con-
sciuz est impedimenti de quo agitur
non debet debitum exigere.

Ecclēsia sancte marie

Summat̄ vtrūq. capitulū sez hoc et
sequens sic simul. **Q**ui rē litigiosam
alienauit ita q. nō p̄t rehabere tene^t
equiuāletez in locū illi^o substituere
quā nō poterat alienare. **N**ō g. q. di-
cit que sit p̄ea litigiosi seu viciofi cō-
tractus.

Vilectus filius

Non obstat priuilegium impetratū
lite pen. de lite mentione non facta.
Nota glo. que dicit q. lite pendente

priuilegium siue indulgētia sup re li-
tigiosa veritate tacita impetrata nō
tenent nec valent.

Titulus vt li. pen. li. vi.

Dispēdiis

Si ex duobus electis litigantib^o alē
decedat renunciēt vel a psequutōne
causē excludat si lite pendente cū reli-
quo fuerit alia electio facta nō tenet.

Si hi contra

Si aliquis contra quez de bñficio li-
tigatur cedit vel decedit si alius lite
pendente cū supstite fuerit elect^o non
valet electō. **S**i vero aliq. quoz inē-
sit ad defensionē litis velint admitti
in eo statu i quo erat causa admittā-
tur. **N**ota gl. q. ponit differētiā inter
collatōem p̄ntatōem ⁊ electōem ⁊ re-
mittit. **E**t etiā nota eam in hoc q.
dicit qm̄ res dicatur litigiosa

Titulus vt lite pen. in cle.

Si duobus

Ista cle. determinat casuz dubiū cir-
ca decretalem secundā de prebendis
li. vi. q. reseruat collatōi papali bene-
ficia in curia vacantia an locum ha-
beat cum duobus litigantib^o in curia
super beneficio sibi collato alter mo-
ritur vel vterq. et distinguit p̄cipua-
liter duo membra. qz aut vterq. mo-
ritur in curia vel alter.

Lū lite pen.

Lite pendente nihil est innouanduz
Et quo ad hoc litē dicim^o pendere
postq. a iudice cōpetenti citatō ema-
nauit et ad ptem puenit.

Titulus de sequestratione

Liber secundus

possessionum extra

Ad hoc vixit

Propter contumaciam rei res ab eo dein petita non sequestratur. **Uel sic.** Non est in realibus contra contumaciam a principio sequestratio facienda. **Nota glo.** que dicit q*uod* i*n* re sequestrata nullus eorum litigantium manet possessor nisi dictum esset custodie solum causa deponi vt in glo. **Item** dicit de expensis restituendis et de cautione prestanda etc.

Bilectus filius

Si missus in possessionem causa rei suam de fructu dissipat fructus dissipati reintegrantur et alij sequestrantur. **Nota glo.** que est multum notabilis et ponit casus in quibus posset fieri sequestratio

Ab eo qui a sententia

Si fructus possessionis ab eo qui appellauit a sententia diffinitiuam dissipatur ab ipso possunt lite pendente rationabiliter sequestrari. **Vide glo.** que ponit rationem et est notabilis licet breuis etc.

Titulus de sequestratione possessionum in cle.

Ad compescendas

Si super beneficio contra ipsius possessorem qui triennio non possedit i*n* petitorio vel possessorio vna diffinitia fertur i*n* curia etiam si nulla dicatur sententia ipsius beneficii sequestratio pro loci ordinariu*m* fieri debet. **Et** impediens vel sequestratos fructus occupans excommunicatus est. et si talis est vnus de litigantibus cadit a iure suo et respicit non solum futura sed etiam pendencia per appellationem. et est equissimum quod hec decreta

lis determinat

Titulus de confessis

Cum monasteriu*m*

Et qui proprium crimen confiteretur non creditur contra eos quos dicit fuisse criminis suggestores. **Uel sic.** **Et** confessio que de crimine proprio confitetur non est contra socios admittenda

Cum super electio*e*

Punitur testis confessus de crimine in causa communi quod crimen causam principalem contingit. **Nota glo.** que arguit an quis debet puniri sine accusatore et qualiter indirecte quis punitur.

Ter parte abbatis

Confessio pro errore facta non nocet si ante negociu*m* finitum errore probato reuocetur h. d. **Nota tex.** que dicit q*uod* negocio nondum finitum nemini nocet error facti. **Nota glo.** que enumerat que ad hoc requiruntur vt confessio preiudicet

Titulus de confessis li. vi

Statuimus ut

positio*es* negatiuas que probari non possunt nisi per confessionem aduersarij iudex suadente equitate et si viderit expedire admittere potest. **Vide glo.** que docet practicum ponendi et respondendi ad positiones et dicit de aduocatis etc.

Si post prestitum

Si reus iussus positionibus respondere recusat. vel si contumaciter recedit habebuntur pro confessatis. **Beatus** si priusquam sit iussus contumax fuerit. sed tunc proceditur contra eum tanquam contra contumacem. **Nota glosam** multum notabilem de positionibus et

De probatōibus in antiquis

responsiōibus quomodo et qualiter debent fieri. et quando quis non cōpellitur respondere positionib⁹ et ponit certos casus

Titulus de probatōib⁹ extra.

Ex epistole verbis

Reus actori sua propria instrumenta edere non tenetur. Nota tex. et g. que faciunt ad hoc quō quis tenetur edere literas siue instrumenta apud ipm existētia scilicet quō sunt cōmunia et quādo vnus vrit in iudicio p se. dicit etia vti cōtra se. glo. alle.

Sicut consuetudo

Non valet consuetudo vltra plenaz pbatōem exigens iuramentum. Ad glo. que tangit que et qualis consuetudo derogat iuri scripto. Itē dicit q hic iuramentum est superfluum

Ex literis tuis

In communi iudicio pariter probare debent actor et reus. et si pariter probent reus absolvitur. nisi actor favorabiliorē habeat causaz. hoc dicit. rōem reddit tex. qz pumptiora sūt iura ad absoluendū q ad condemnandū. Nota glo. que dicit q in causa finium regundorum quilibet est actor et reus. et quid sit faciendum quādo testes sunt pares.

Proposuiti

In pbatōe virginitatis pbatō seipsem mulierum viri assertioni pferit. secus si cognita fuisset sed maleficiuz aut frigiditas aut aliud impedimentū supuenisset Nota g. q dicit q oculus obstetricum sepe fallitur. et determinat etiam quando viro et quādo mulieri iuramentū est deferēdum.

Tertio loco

Indirecta probatō testium valet p

possessore contra publicuz instrumentam. Nota optimam glo. et magistralem que inter cetera dicit q testis debet iurare et q ps potest testi remittere hoc iuramentum. Item q testes consueverunt fidē suaz variare ppter diurnitatez temporis Itē q quōq res melius pbat p testes et quōq melius per instrumenta fm q glo. ponit rationes.

Iuravit quidam

Ex quo constat p testes d impedimento matrimonij cōtrahendi non est pbatō in cōtrariū admittēda Nota glo. que tangit an in causa matrimoniali publicatis attestacionibus alij testes super eisdem articulis possunt admitti. et arguit pro et contra.

Post cessionem

Per lrās ordinarij pbatō quis excommunicatus Nota glo. huius capituli que docet quando lrās et sigillis et quorū credendum sit Itē dicit q viva vox potior est q mortua. Itē in fine dicit q tēpus inspiciendū est in excommunicatōe et in alijs.

In presentia S

Dubia probatio non lenat probantem. Vel sic Substitutio facta alicui si decesserit sine liberis expirat p ingressum religionis. et ad hoc etia solet allegari ista decretalis Nota gl. que dicit q nomine heredis soli filij intelliguntur. Itē q rogatus alij restituere hereditatem non potest eam alienare Itē nota glo. que dicit q verbum dubium est contra reum interpretandum et quō dictum testis dubium contra producentem ē interpretandum. et q testis confuse deponēs iterum ē officio iudicis examinādus

Liber secundus

Vicet causam

In interdico vti possidetis qui iustior probat titulum obtinere dz.
Nota gl. que enumerat certos casus in quibus iudicis officiu potest habere locuz. **I**tem q. questio falsitatis potest opponi post sententiam. Et quomodo hoc debeat intelligi. **V**ide gl.
Item notat glo. q. sententia lata per falsos testes et instrumenta bene tenet sed est retractanda. **I**tem notat gl. q. tres possunt fieri testimonium reprobationes et non vltra. **I**tem q. examinans testes debet iudici significare quanta fides testibus sit adhibenda. **I**tem g. notat q. si aliquis astringat se ad duo probanda quorum alterum per se sufficeret q. tunc non sufficeret probare vnum. Et propter hoc verbuz astrinxit quod est in textu fruatur illa cautela quam habent aduocati. et ponunt in libellis suis quando dicunt in si. non astringens se ad omnia etc. **I**tem notat glo. quando quis tenetur ostendere titulum suum. **I**tem notat q. in occupatis et in inuasis non currit prescriptio et alle. **I**tem notat g. de multiplici vi et remittit. **I**tem dicit qd vis dicitur turbativa. **I**tem dicit q. non dz. vtrique parti dare gladium. et claram et non dubiam debet ferre sententiam et per ius debet declarare. **I**tem notat glo. in fine an sententia sit referenda in procuratorem vel in dominuz et alle. et remittit.

Vper tuas nobis

Si qui nominent aliquem filium et ita communiter reputatur non creditur postea alteri eorum contrarium iuranti hoc dicit. **N**ota tex. qui dicit q. quisq. voce dilucide protestatus est. Et. etc.

sumptum est ex. l. generaliter. Et. dz non nu. pec. Et ex hoc notat glo. q. dicto primo testis standum est et non secundo eius contrario. et alle.

Quoniam contra

Judex debet habere notariuz publicum penes se vel duos viros q. acta iudicij conscribant. alias si quid difficultatis emerferit per superiorē punietur. nec ei creditur super processu. nisi in quantum constabit p. acta vel alia legitima documenta. hoc dicit.

Nota glo. que est notabilis

VAd nram

Si probari potest reū deliquisse eius purgatio q. non deliquerit recipienda non est. **N**ota glo. que dicit quales debent esse compurgatores. et q. alleganti incumbit probatio et alle.

Cum causam

Fines dioecesium per libros antiquos adminicula testes et famam probantur. **N**ota glo. que dicit q. fides antiquorum librorum facit multum p. veritate. et sic nota hic pro antiquis scriptura librorum antiquorum quia p. illis presumitur et alle.

Causam matrimonii

Possunt reprobari matrone p. quas virginitas puelle probat.

Cum bone

Acta coram primis iudicibus habita fide faciunt coram secundis. **N**ota gl. que dicit q. acta iudicialia debent manere apud iudicem vel apud scriptores. **I**tem q. iudex debet primo dare operam ad pponendum pres. et alle. cōcor.

Citulus de proba. in Cle.

Literis

Verba literarum apostolicaruz quibus papa proprium factum narrat

De tel

plen potest sine illis gra
papalibus q. dicitur ca
veter vultus q. lris pape
habetur r. q. no. Et dicit
ut an sine hinc p. astra
est notabile in fine v
quid pape. quio et an
vultus r. r. r. r. r. r. r. r.
P. lacur sancto
dices non debent p. ca
tates et r. r. r. ad testi
vum. Item testi
reputere. Item r. r. r. r. r.
reputatur idoneus et
comonem aliqui non r.
In nomine domini
Nulla e. testiu receptio
si facta. No. r. r. r. dicit
q. admodum e. et veni
lis. Et dicit r. r. r. q.
i. e. no. h. y. firmat. r.
tra in. q. r. r. p. r. r. r.
dicitur. r. r. r. r. r. r. r.
tuna fides in testibus
Quoniam aliqui
vultu r. r. r. r. r. r. r.
r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
q. que arguit q. loci r. r. r.
admonium admittunt
hoc sit factum et quia
testi glo. docet et remittit
Et quia negociu
Qui denudat q. dictu
probat se p. mo. monu
q. ad correptionem d. p.
do p. r. p. r. r. r. r. r. r.
Nota q. q. querit vtriu
vultus admittitur ad
r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.

De testibus in antiquis

plene pbāt si sup illis grā vel intētio pape fūdat. **U**idē g. hui⁹ capituli q̄ vī det declarare qm̄ lris pape fides ē ad hibēda z qm̄ nō Itē declarat z remittit an fides lrāz puatay sit habēda. et est notabilis in fine vbi distinguit de facto pape p̄rio et alieno.

Titulus de testibus extra

Placuit sancto

Testes non debent precio conducti et fideles et idonei ad testimonium debent assumi. **I**tem testis ieiun⁹ debet deponere. **I**tem nota glo. q̄ testis ex eo reputatur idoneus ex quo per exceptionem aliquā non repellitur.

In nomine domini

Nulla ē testiū receptio cōtra nō citatū facta. **N**ō ter. q̄ dicit q̄ aduersari⁹ sp̄ admonēd⁹ ē vt veniat et videat testes. **I**tē dicit ter. id qd̄ p̄tra legē acc̄t̄ ē nō hz firmitatē **N**ō g. q̄ pōit metra in qbz p̄z q̄ req̄runt̄ in testib⁹ **C**ōditio sex⁹ etas discretio fama. **E**t fortuna fides in testibus ista requirēs.

Quoniam aliqua

Mulier testificatur contra clericū cū d̄ crimine ciuilliter agitur. **h. d.** **N**ota gl. que arguit q̄ socij criminis qm̄qz i testimonium admittuntur. et quādo hoc sit faciendum et quādo fieri potest glo. docet et remittit. **V**ide eam.

In omni negotio

Qui denunciat p̄ dictū suū et alteri⁹ probat se p̄mo monuisse **V**el sic. vbi agit ad correctōem d̄ p̄cō impedien do p̄ncipal⁹ p̄sona admittit̄ ad testes. **N**ota g. q̄ querit vtrum criminosi et infames admittuntur ad denunciandū **I**tē querit an illa auctoritas **S**i peccauerit in te ic̄. extendatur ad quemlibet. et glo. variat.

Quoniam

Hec decretal⁹ docet q̄les d̄nt eē testes z q̄liter iurare d̄nt q̄ sup p̄sanguinitate deponūt. **V**ide glo. q̄ dicit q̄ testis nō d̄z h̄re odiū neqz sp̄alem amicitia. **I**tē dicit de auditu alieno. qz est res antiq̄ de p̄ncipio p̄sanguinitatis deponere.

Insuper

Prelat⁹ et clerici q̄ cām ecclē non p̄curāt p̄nt testificari i cām ecclē sue **I**tē dicit g. q̄ n̄o d̄z h̄re duplex officij qz si sūt iudici vel sollicitatores actores vel rei non sunt idonei

Ex parte ade

Scōm abbatē exceptō cōtra testes ē p̄ publicatōem dictōz testiū p̄ponenda **I**ste summarius est falsus **f. m. Jo. an.** et ergo alij sic eam summant. p̄batio exceptionis p̄pōsite contra testes differri potest vsqz p̄ publicatōnem attestatōnū. **A**lij sic summāt exceptione p̄pōsita contra testes z non admittit si ex hoc appellat̄ in causa appellatōnis de hoc cognoscit̄ debet. **V**el sic. appellatio quo ad finem exceptionis p̄sequende non iustificatur solo exceptōis obiectu vel oblatione probationis quo ad finē de nolendi.

Si qui testium

Iudex inmittere d̄z ad testes q̄ ad eum comode venire nō p̄nt. **I**tez nota g. que dicit q̄ iudex etiam ad egregias personas debet mittere z alle. **I**tē g. ar. quare iudex debet mittere ad pauperes cum pauperes possūt bene ire **V**ide glo. que clare r̄ndet

Sicut nobis

Corrupti et periuri ad testimonium non debent admitti. **N**ota glo. que

Ita fides est m. Jo. an. et ergo alij sic eam summant.

Liber secundus

dicunt q' cū aliquis ponitur d' aliquo facto impūtantur sibi omnia que secuta sunt ex illo facto; Item dicit q' vno p'hibito ꝛ. Item dicit qui occasiōez damni dat dānū fecisse videt. 7 quo modo hoc intelligit vide glo.

Ceniens ad nos

Socius criminis et muēris non testificat etiam i crimine sumonie. Nota glo. que dicit q' remittere est dare 7 vide eā qz dicit quando dicto vnus credendum est ꝛ. et dicit q' facit p' sumptōem

Causam que

Attestationes in vno iudicō recepte in eadem cā et inter eosdem fidem faciunt etiam coram alio iudice. h. d. Vel sic. attestatōes coram primis iudicibus habite faciunt fidem coram secundis. Item nota q' attestations coram arbitris recepte valent coram alijs iudicibus.

Cum nuncius

Clerici possunt testificari in causa ecclesie sue. Nota glo. que arguit 7 querit an clericus possit esse testis cōtra ecclesiam. et filius contra patrem. et coniunctus contra coniunctum

Super eo

Crimen non probatū quod tamē p' bari possit repellit testem etiam alias de illo crimine non condemnatū. Vide glo. que dicit q' si accusatione instituta contra testes conuicti vel confessi fuerint si adhuc in crimine perseuerant repelluntur. 7 alle. glo. cōcor.

De cetero.

Laiicus in criminali non testificatur contra clericum. accusat tamen si suā vel suozum iniuriā prosequat. Vide glo. que alle. et remittit quādo lai-

cus admittitur contra clericum

In causis

Possunt i causis fieri tres productōnes. quarta autem non absqz solennitate legali et super dictis testiu3 post publicatōem potest publice disputari. Vide glo. que ponit rōem

Cum tu filli

Si fieri potest concordandi sunt testes. id est. dictum eorum que videntur esse contraria. Nota glo. q' dicit q' testes si comode fieri potest cōcordandi sunt sicut euangeliste etiā sunt concordandi. Item dicit glo. q' dubia p' batio nō p' dest ei qui p' bavit. sic supra de p' b. c. in p' n' t' a. g.

Fraternitatis

Secūm Jo. an. In cā appellatōnis super nouis capitulis tñ. testes noui 7 veteres producantur. Nota glo. que dicit super verbo iuramentis q' p' tes possunt testibus remittere iuramentum. Item dicit eadez qualiter testes debent iurare 7 in qua forma

Intimauit

Qui iurauit non dicere testimoniū si attestations publicate non sunt testimonium dicere cōpellitur. Nota glosaz que dicit q' eo ipso q' quis nititur subtrahere probationes partri aduerse presumitur malam causaz fouere. et experiri debet in se iudicis auctoritatem

Causam que

Publicatio vel renunciatio productiōnis testium facta super vno capitulo vel articulo non p' iudicat vobis tenti testes producere sup alio. Nota q' lite pendente p' uilegium seu indulgētia impetrata sup re litigiosa

Dei
fidelit' alius pa
Personas eccle
A testimonio repelli
bo laboramus. Non
q' illi non possit
finito viciu' coram.
alium necesse mag
Iura sunt
Christians cōtra i
nunt' Nota ter. qu
iures christianis e
boni iuri a cōstituta
tate fouet
Super eo
Testimoniū mris ē
p'nt in vni all' que
vno. Sed q' ad m
tur cōtrabentū h
tradi. Nota q' d
p'ris. Item dicit q' q
sentur eadem p'ris
Ceter vniuer
Iurans nil potest
p' dno testes fidele
ta in ter. In ore dno
nā itat omne verbu
de iure nō admittit c
testimoniū. Nota gl
tos calos in quib' req
q' dno vniuer testes
to vbi requiritur leg
notat gl. q' dicit q' n
exponit q' negatiua e
gatiua per affirmati
In literis
Vbi sūt idonei teste
nulla sua p' uicit. 7
in oīs illos q' dicunt
p'nt q' testes admi
tes p' ducens potest
Cum venisset

De testibus in antiquis

judiciū alterius partis non valet.

Personas ecclesiarum

A testimonio repelluntur simili morbo laborantes. Nota glo. que dicit q̄ ille non potest alium corripere q̄ i simile viciū corrūit. nec etiam potest alium accusare neq̄ denunciare.

Judei siue

Christianus cōtra iudeū in testē admittit. Nota tex. qui dicit q̄ oportet iudeos christianis eē subiectos. et debent iudei a christianis pro humanitate foueri

Super eo

Testimoniū mris ē suspectū vbi filia petit in virū aliq̄ sibi maiorē. hoc p̄no. Secōdo q̄ ad mris dictū impeditur cōtrahendū. s̄ nō impedit iā cōtractū. Nota g. q̄ dicit q̄ cā filij est cā p̄is Itē dicit g. q̄ pater et filius censentur eadem persona

Licet vniuersis

Judeus nō potest probare minus q̄ p̄ duos testes fideles et hoēstos. Nota in tex. In ore duorū vel triū virorū stat omne verbū Nota q̄ iudeus de iure nō admittit cōtra xpianū ad testimoniū Nota gl. q̄ enumerat certos casus in quib⁹ requiruntur plures q̄ duo aut tres testes sc̄z in testamento vbi requiruntur septē testes. Item notat gl. q̄ dicit q̄ affirmatiua q̄ negatiua per affirmatiua et e contrario negatiua per affirmatiua

In literis

Nō sūt idonei testes quos actor de familia sua p̄duxit. Nota g. q̄ enumerat oēs illos q̄ dicuntur familiares. Itē g. dicit q̄ testes admittēdi nō sūt qui bus p̄ducens potest imperare

Cum venisset

Bonec attestatiōes nō fuerint publicate vel eis renunciatur produci p̄nt testes. postea vero non super eodem articulo sed super alio. hoc dicit quo ad titulum fm Job. an. Nota glo. que disputat an valeat processus de legati mortuo delegante

Series tui

Publicatis attestatiōib⁹ potest falsitas priorum testium comprobari. Vel sic. in causa matrimoniali publicatis attestatiōibus super eodē capitulo possūt alij testes produci Nota glo. que dicit q̄ instrumētū potest produci etiam post aperturam et publicationem testium Item q̄ falsitas probatur etiā post finem ad xx. an.

Preterea cum quis

Carnalis copula probatur per conueniens testimoniū per visum Idem per testium auditum quando admīnicula et fama coadiuuant Vide gl. notabilem qualiter probari: debeat carnalis copula

Cum a nobis

Unius iudicis verbo non creditur. scriptura eius etiam per testes reprobari potest. hoc fallit in papa Nota glo. que tractat quando indices sunt admittēdi in testes. et quando scriptura p̄t reprobari

De testibus

Testi qui super exceptione tātum iuravit super principali non creditur actore tamen petente si lis est cōtestata etiam super principali iurare et deponere compellitur. Nota glosam que ponit tres casus i quibus testes nondum publicatis attestatiōibus nō recipiunt super eodem capitulo. Primo si renunciatum ē Item si sufficiens productio facta est. Tertio si

Libet secundus

publicatō sit facta ⁊ intellige hoc vt in glo.

Constitutus

Publicatō attestatiōnū nō fit ad petitiōez alicui⁹ tertij. Et ps apud quas depositae sūt depōnes siue attestatiōnes nō sūt vltari⁹ ad testes pcedē. **Nō** glo. q̄ dicit q̄ testes recepti in vno iudicio nō faciūt fidē in alio. nisi inter eadē psonas. **Itē** nota q̄ res int̄ alijs os acta alijs non nocet

Presentium

Publicatis attestatiōibus nō opponitur in psonas testiu. **Tres** casus excipiunt. **Primus** si id fuerit añ publicatiōem protestatus. **Secundus** q̄ post publicatiōem didicit quod obijcere vult. **Tertius** est q̄ inramento firmabit q̄ ex malicia nihil obijcit

In nostra

Si testes a diuersis producti deponentes contraria sunt equalis honestatis statur numero maiori. alias p̄ ualere poterit paucorum auctoritas. **Nota** glo. que docet qualiter procedendum sit cum testes sunt plures et discordant. **Itē** si sunt pares et equaliter probant. **Item** querit qd̄ faciendum sit si duo probāt ⁊ petant aliquā in vrozem et equaliter pbant

Tam ex literis

Ad pbandū impedimenta electi laici et femine admittuntur. **Nota** glo. q̄ notat q̄ in causa criminali civiliter mota licet actor habeat presumptōez pro se non tamen defertur ei iuramentum. **Item** dicit gl. q̄ laici et femine admittuntur contra clericū hoc casu.

Cum olim

In liberali causa possunt testes pduci lite non p̄tel. **Nota** glo. que in hoc

est notabilis et singularis q̄ non solum clericus alicuius ecclesie potest p̄sequi iniuriam ecclesie sue illatam. imo minor potest defendere ecclesiaz ne trabatur in peiozem statum

Et tenore

Publicatis attestatiōibus falsitas p̄oz testium potest indirecte p̄bari. **Nota** glo. que expresse dicit q̄ in hoc capitulo est casus vbi etiaz post publicatiōem testium etiam in eadem instātia iudicij super nouo articulo testes recipiuntur. et alle. concord. **Item** glo. dicit q̄ vtriq̄ hic tam viro q̄ mulieri mos gerendus est hoc casu

Significauerunt

Si sine causa iusta denegatur quarta dilatio cū solēnitate legali petita appellari potest. **Nota** glo. que i hoc ē notabilis et singularis q̄ iudex volens refrenare multitudinem testium producendorum potest etiaz denegare secundam et tertiam dilationes

Cum causam

Biligenter examinandi sunt testes et puniendi qui eos impediunt et ipsorum testium multitudo est per iudicem reprobanda. **Nota** q̄ si testis ex leui causa dicatur odiosus. admittit tamen ut in glo. **Item** glo. dicit an testis teneatur respōdere ad interrogatoria si queritur ab eo an sit criminus adulter. et alle. glo. quib⁹ testis et ad que teneatur respondere. **Item** q̄ iudex debet interrogare de causa sciētie testis. **Item** an testis semel p̄duct⁹ possit iterato p̄duci.

Veniens

Ubi variatur modus agendi publicis causis attestatiōibus super eodem capitulo testes producere licet. **Nota**

De testibus in anti.

sententia lata inter te et me non ē de mandanda executioni si p eā ius aliterius leditur. **E**st exceptio opposita contra sniam statim non probat. sententia d3 exequi.

Quis qonibus.

Religios^o ad testificandū nō admittitur absqz iuramēto nisi a partib⁹ remittat. **N**ō glo. que decimat an iuramentum testis posset sibi a pte remitti. **I**te qd de iuramēto caluinnie primū q sic. sedm q nō. **R**ō diuersitatis. q p calūniā de^o spernit z offenditur. respublica ledit. ecclia scandalifacit. s3 rē suā alteri dare nemo phibet.

Vilecto filio

Delegat⁹ necessarius in testez reuocetur a iudicando z ali⁹ subrogatur. **N**ota glo. que dicit q curare d3 magistratus vt salua sit rerū probatio. **I**tem dicit q si opus fuerit pretor testimonium dicere debz. **I**tem querit glo. quid de aduocato cui reuelat ui secreta mea zc.

Significauit.

Ne probatiōis copia pereat citato aduersario recipiuntur z publicantur testes quos reus inducit. **N**ota gl. q ponit differentiam in hac publicatione testium z illa que fit in. c. quoniam frequenter

Cum causam.

Post publicās attestaciones nouuz capitulum probari p̄t etia3 p testes antiquos. **N**ō g. notabilē z singularem qliter testes debent probare aliquem fuisse deceptuz in aliquo contractu vltra dimidiā iusti precij et qualiter d3 probari valor rei

Albericus.

Requiruntur testes et publicantur q interfuerunt snie vbi d̄ scriptura p

sniam non apparet. **N**ō gl. que dicit q tenet sententia lata in causa matrimoniali licet lata non fuerit in scriptis. sed hoc hodie est correctum in cle. sepe. de verbo. signi.

Cum in tua.

Licet p plures testes in cā inq̄stitiōis an p̄tractū matrimonij p̄sanguinitas reprobetur. p̄t tñ p̄tracto m̄rimonio qd̄ postea accusat per pauciores h̄mōi p̄sanguinitas probari

Constitutis.

Excoicari p̄nt q partē impediūt in producēdis testib⁹. hoc p̄mo. **E**t iudex d3 denūtiare testib⁹ q non tenentur iuramēto astricti de tacenda veritate. cū iuramentū sit illicitum. **E**t si consanguinei rei impediūt testes a d̄toris. puniūt re⁹. q de eius volūtate hoc fieri presumitur. hoc tertio. **N**ō tex. qui dicit q ille iniquaz ostendit se fouere cām q̄ defensionis copiā s̄b̄trahit aduersario zc. sic supra .eo. c. intimauit.

Constitutis.

Qui testificata nō didicit nec renūciauit testibus producendis etia3 su per antiquis capitulis testes p̄duce re poterit. **N**ota g. que querit .nūquid iudez testes possunt sepi⁹ iduci

Licet ex quadam

Istud. c. ponit. xij. articulos sine q̄b⁹ ad probandum p̄sanguinitatē in cā matrimoniali non valz testimoniu3 de auditu. **N**ō tex. in si. qui dicit q tolerabili⁹ est aliq̄s p̄ statuta hominum dimittere copulatos q̄ legitime coniunctos separare. **I**te q̄ ad⁹ legitimi sunt infamib⁹ interdici **N**ō g. que dicit q aliud est grauitas q̄ dignitas

Per mas nobis

Liber secundus

Testes post publicationē ad petitionem pducantis interrogari nō debent. nisi qm̄ sup̄ om̄ib⁹ articulis nō deposuerunt. Nota glo. que dicit q̄ post publicationē testes non sūt amplius interrogandi.

Licet dilectus.

Testes super principali pductos reprobare licet et reprobatos iterum reprobare. et ulterius non est locus reprobationi. Vide gl. que exponit et dat tibi intellectū quō et qualiter reprobationes fieri debent.

Presentata

Attestationes recepte p arbitros faciunt fidē in iudicio si testes mortui sūt. si vivūt est in opinione illi⁹ contra quē pducti fuerunt. an velit attestations recipere. an testes de novo dponere. h. d. Nota q̄ testes recepti coram arbitro valent i iudicio. quō hoc procedit vide glo.

Nuper nobis.

Nō creditur testi quāviscūq; religio so qui sine iuramento deposuit. Nō g. q̄ intelligit̄ tex. si pars contra quā testes producuntur noluerit. sec⁹ si voluerit. quia tunc valz testimonius ē. Itē g. notat aliquos casus in quib⁹ statatur dicto vnus

Venerabili

Diligenter et sigillatim sūt testes examinandi. Nō g. que docet que requiruntur ad hoc q̄ aliqd̄ dicatur miraculū. Itē dicit q̄ circa maiora mai⁹ vertitur periculū. et alle. concor.

Cum clamor

Iterū examinād⁹ est testis q̄ obscure deposuit. Nota g. que clare docet qualiter procedendū sit cū testis obscure deponit. item dicit q̄ in ambigua oratione spectatur sententia ei⁹

qui eam protulit.

Testimonium

Secūm Jo. an. pseuerans in crimine etiaz in civili cā repellitur a testimonio. emendat⁹ vero non infamis admittitur in civili et in criminali civili liter mota. Fallit in periurio q̄ i criminali repellitur. Nō g. que dicit in principio sui. q̄ non est credendū illis contra alios qui criminibus impli cantur. et q̄ diu quis est in culpa testimonium ferre non potest.

Ultra tertiam

Ista decre. dicit q̄ petens quartam dilationē eā non habebit nisi pmo iurauerit q̄ nec p se nec per aliū testificata subtraxerit. nec p̄cūctat⁹ fuerit nec p̄ dolū. nec aliquā artē q̄rtaz dilationē poposcerit. et q̄ testes quos pducere nitit⁹ pri⁹ habē non potuit

Non debet.

Accusat⁹ criminalit̄ non admittitur in testem sup̄ criminib⁹ p̄ter q̄ in excepti. Nota g. que dicit q̄ licet quis accusetur tamen nondum reus est. et g. alle. concor.

De testibus. lib. vi.

Mediatores

Socius in crimine symonie in testē admittitur si sit socius criminis t̄m̄ et agatur civiliter. alias non. Nō g. que dicit qm̄ soci⁹ criminis et muneris admittitur in testem. Item dicit in fine q̄ excipiens non videtur confiteri. et alle. ad hoc concor.

Presentium.

Hec decretalis est practicata et optime scit̄ per advocatos. et ponit modum remissionis curie et dat modū

De testibus in cle.

inrandi sup positiōib⁹ et dicit p⁹ quē
iurari debeat. et dat modū respōden
di. item dat modū testes probatorios
os reprobādi. z reprobatorios itez
reprobandi. et g. est multum notabi
lis in sequen

Romana.

In cā appellatiōis advocat⁹ vel pen
rator in p⁹ma instātia nō d⁹ recipi i
teste in scōa instātia. neq⁹ indistincte
appellanti iuramentū etiā p⁹ eo faci
ente p⁹siptione deferendū est. p⁹ut in
l⁹ra nisi inspectis p⁹sonis z circūstan
tijs id faciendum fuerit.

¶ Li. de testibus. in cle.

Cum iudei.

Per testes xpianos conuinci p⁹nt in
dei z sarraceni nō obstātib⁹ p⁹uilegijs
is p⁹trarijs regū z p⁹ncipū quib⁹ si v⁹tā
tur subtrahitur illis xpianozū com
merciū. Nō g. in fi. q⁹ docet q⁹liter in
dei excōmunicantur

¶ Testibus.

Publicatis attestatiōib⁹ testes p⁹
duci nō p⁹nt etiā in cā appellatio
nis sup eisdē articulis vel directe cō
trarijs. Vide g. que in hac materia ē
multū magistralis z singularis ad
quā solz fieri remissio in materia pu
blicationis testium

¶ Li. de testibus cogendis

¶ Causam

Ordinarius p⁹t p⁹pellere testes ad fe
rendū testimoniū corā delegato. nō
g. q⁹ dic⁹ q⁹ veritatē occultare ē mor
tale p⁹cēm. itē nōt g. ad q⁹s p⁹sonas p⁹

serēdo testimonio iudex d⁹z mittere.

Cum super.

Vocat⁹ pro ferendo testimonio ad
certū diez si non p⁹paret p⁹t suspendi
ab officio z beneficio. Vide gl. que
dicit hoc procedere nisi n⁹citas sit in
impedimento. vide h⁹c⁹ Ab. qui nōt
quid faciendum sit de illo qui sic ci
tatur. Venias tali die et si non vene
ris. venias tali die. an teneatur si p⁹ri
mo non venit ad expensas

¶ Super eo

Testis qui timore aduerse partis se
subtrahit testificari compellitur. nō
textū qui dicit q⁹ in notorijs non est
opus p⁹batione sicut in p⁹fitente nō
sunt necessarie partes iudicis

¶ Peruenit ad audī.

Compellitur testis detegere fraudē
illi⁹ qui aduersario copiā p⁹batiōis
subtrahit. Nō tex. qui dicit q⁹ nemo
d⁹z aduersario instrumēta quozū ap
pellatione testes p⁹inent subtrahere

¶ Peruenit ad

Super iuria illata clerico testes cō
pelluntur. Vel sic. qui sup reb⁹ ecclesi
asticis testificare reculant sunt p⁹ cen
suram ecclesiasticam compellendi.
Nota glosam que dicit q⁹ iniuria
crimen est. quia qui de iniuria con
demnatur infamis efficitur. quod ē
notandum

¶ Ceterū q⁹ super.

Super consanguinitate probanda
testes cogendi sunt p⁹bibere testimo
niū veritati. nō glosa. que dicit q⁹ eo
ipō q⁹ testis monit⁹ non vult depo
nere p⁹sumitur cōtra eū vt statū cō
pellatur. quod est notandum

¶ Preterea.

Testis synodalis qui coram ordina
rio super matrimonio deposuit non

Liber secundus

compellitur iurare sup eodem corā
delegato. hoc pmo. Secdo dicit q p
pter supponentez infamiā testis a fe
rendo testimonio repellitur. Tercio
dicit si testis errauerit potest in con
tinenti dictum suum corrigere nō ex
intervallo

Super his.

Ut de infamiā vel vicio falsitatis in
quiritur cogendi sunt testes. **Nō** gl.
In fine que dicit q testes etiaz crimi
nibus compelluntur

Cum contra.

Super crimine falsi testes pellantur
pbibere testimonium veritati. **V**ide
gl. q disputat p et contra. qñ testes
in criminalib⁹ causis siue in pecuni
arijs admittuntur 7 qñ non

Dilectorum filiorum

Cogendi sane testes pbibere testi
monij veritati preterq in crimini
bus. **V**el sic. **N**on compellit testis i
cā criminali pbibere testimonij vbi
agitur solū ad repellendū infamiā
accusantis. et vide g. vnicā et pulcrā
q plene tractat de testij compulsiōe.

Venerabilis

Ad detegendū coniurationez cogū
tur socij etiā coniurati. **Nō** g. q loq
tur de clericis q iuraciones siue co
spiraciones faciūt ptra suos epōs et
expedit se de iuramento illorū con
spiratorum

Ut de fide instrumentorū.

Si scripturam

Ex^m instrumenti nō pbat absq ori
ginali. **h. d.** **Nō** gl. q tractat q scriptu
ra dicat publica siue autētica atq p
uata. **I**tem qrit qd faciendū si papa mā
dat alicui. pcedas fm formā pmax

lrasū et pme lre non sparente

Scripta vero

Priuato instrumento non creditur
nisi publicū sit et publicū dicitur si
manu publica est confectū vel sigil
lo autentico sigillatū cū subscriptōe
testij. **Nō** g. que dicit q instrumēta
publica ppetua firmitate nūntur ad
dammū et pmodū vtriusq partis

Ex litteris.

Rescriptū aplicum deletū vel abra
sum in loco non suspecto nō dicitur
viciosū. **Nō** g. que dicit q copia in
strumentorū edenda sit qñ cōia sūt
et si hoc non fieret pars cui denego
tur posset appellare

Acceptimus.

Redarguenti priuslegin⁹ de falso in
dex facit exhiberi pmo coram pau
cis 7 in loco secreto. 7 interim stabiē
lre late per illud. **h. d.** **Nō** gl. que
dicit q pendente accusatione cōtra
aliquem interim remanet in statu p
stano

Contingit.

Instrumentū vel privilegium quo qd
vritur aduersario coram iudice inte
graliter legi debz. sed solū illud capi
tū de quo contēdit edī d3. **h. d.**
Nota g. que disputat qualiter in iu
dicio iura edenda sunt.

Inter dilectos.

Re^o absoluit cū iura actoris sūt ob
scura. vtrpote cū ipi^o instra vel scriptu
ra sūt obfuscata vel lre vel scripture si
gilli sūt delete. **h. d.** **Nō** pmo ex hoc
tex. q res inter alios acta nemini p
iudicat. **I**tem q interpretatio faciēda ē
vt res sp magis valeat q pereat. itez
qd ex vna cā menz est. ex alia meum
fieri non potest. **I**tem destructo pn
cipali et accessorium. **N**ota glosam

De fide instrumentorū in anti.

que in hoc est singularis . quia docet
qualiter iudicio inueniri debeat

¶ Quod super

Non valēt lre quas sup absolutioē
voti cruce signatus obtinuit p veri
suppressionē vel falsi expōitionem . nō
g. que dicit q qū ignota sunt sigilla
tunc eis non est stādū nisi sint qnqz
aut amplī? Itē si quis non agnoscit
suū sigillū ideo non viciatur . sed red
ditur suspectum

¶ Pastoralis

Si de extrauaganti dubitatur aut
est iuri consona 7 iudicatur p^m illaz
aut dissona 7 non iudicat p^m illam.
Nota q rōne rescripti nō est recedē
dum a iure cōi . imo auferēdū est de
manibus tenētis

¶ Cum dilectus.

Post publicatas attestaciones vsqz
ad pclusionē in causa pnt instra p
duci . hoc pmo . Secō dicit q cōsue
tudo loci facit q sigillum principis
facit fidem . Nō g. in fin. que dicit q
consuetudo facit aliquod instrumē
tum esse autenticum qd alias non ē
autenticum.

¶ Cum Johannes

Falsitas instrumēti vel id qd deest
instrumento p testes pbari p^t . Nō
glo. super verbo postq a partibus.
q iudex potest interrogare partes
quandocunqz sibi visum fuerit etiā
testes post publicationē si testes ob
scure dixerint vt appareat veritas.

¶ Et parte.

Defect? lre non viciat rescriptuz pa
pe. Nota glo. que dicit q ppter defe
ctum littere vel sillabe non viciatur
rescriptuz . sic nec te tamētū nec etiā
libertas minus debetur propter de
fectum sillabe ic.

¶ Perpetuus vicarius

Licite appellatur a iudice q parti pe
tenti non facit edi cōia instrumēta.
Etide g. que est notabilis . que docet
qū instrumēta sunt edenda vel non
parti aduerse 7 qū dicuntur cōia et
quando dicuntur ppria.

¶ Imputari ei

Imputari ei potest q ptrarias in iu
dicio ptalit scripturas . Nota gl. q
docet quando scripture directe vel
indirecte sunt contrarie . Nota glo. q
querit an idem sit in testibus cōtra
ria dicentibus . Item dicit g. q iura
subueniunt vigilantibus et non dor
mientibus.

¶ Si cautio.

Si in instrumento debiti cā expma
tur pdemnabitur debitor nisi pber
indebitum . si non exprimitur necē ē
vt creditor probz debitū . Nō gl. q
dicit q confessio extraiudicialis cā
adiecta bene preiudicat.

¶ Cum . p. tabellio

Auctoritate ordinarij p^t notari^o no
tas notarij mortui i publicā formaz
redigere . Nō glo. q notarius ipō vi
uente non potest alij cōmittere sup
pletionez instrumenti sed ipemet cō
plere debz instrumentum

¶ Si instrumenta

Instrumentum exemplatuz p tabel
lionem auctoritate ordinarij eandez
vini habz cū originali . h. d. Nō g. q
dicit q etiam dicta testium 7 testes
ne probatio pereat etiam in publi
cam formam pnt redigi . et boni ius
dicis est curare vt salua sit rerū p
batio

¶ Li. de presumptionibus

Liber secundus

Sicut noxius.

In delictis in dubio presumitur dolus. Vel sic. in culpa est qui nocet amico fraudulenter licet dicat se ludendo fecisse. Nota g. que dicit q. omnis ludus noxius est in culpa. et omne malefactum prave presumitur actum et aliter. concord. et solus allegari.

Affer te mihi

Ex violenta presumptione diffinitiva fertur sententia. Nota g. que dicit q. ille audiendus non est qui solus nocere desiderat et nemini prodesse et malicijs eius non est indulgendum. ff. de rei vendi. in fundo

Ex studijs suis

Intima per mores cognoscis exteriores. Nota g. notabilis et singularis in qua Salomon ponit tria difficilia. scilicet viam colubini super. vide eam

Nullus dubitat.

Qui iudicium refugit apparet eum de iusticia diffisum. nota glosa que dicit q. tripliciter dicitur quis confiteri. scilicet ore. evidentijs rei. et contumacia. et aliter. g. et concord.

Nonne benedicimus

Ebi duo alicui unico contextu preponuntur si unum negat alterum confiteri videtur. Vide hic glosa. que disputat an is qui tacet confiteri siue consentire videatur. Et dicit glosa. q. si per prohibitionem meam possis prohibere quod fit et taceo. tunc tacetur nitas pro consensu habetur.

Abandata celestia

Ex transacta vita bona alicuius presumuntur de bona vita eiusdem in posterum. hoc est tantum dicere q. de preteritis presumuntur ad futura. Nota

ter. qui dicit q. alter alterius debemus onera portare.

Quodam.

Ex vicinitate presumitur pro aliquo vel contra aliquem. et ideo scire presumuntur unde non facile creditur sibi si dicit contrarium. Nota glosa que dicit q. ubi quis interrogatur an credat vel non. non est ei dandum tempus ad deliberandum qui ex presumptionibus informat suam credulitatem. et g. aliter ad hoc concord.

Quanto et

Non potest latere aliquem in vicino id quod scitur in remoto. Et intellige. non potest id est non presumitur potuisse nescire. Vide tamen glosa. que dicit hoc casu contra istam presumptionem admitti probationem. et dicit glosa. de probabili et violenta presumptione.

Scribam eis.

Quandoque presumuntur ex preteritis circa presentia. et ex isto parvo. c. ar. g. q. inducie sunt concedende etiam maliciose petenti ad convincendum eius maliciam et expedit se de diversis temporum presumptionibus

Quia verisimile.

Ebi aliquis vult probare id quod non est verisimile non est eius probatio admittenda nisi aliud sit quod eius presumptionem elidat. puta fama vel testium idoneitas. Vide glosa et

Illud quoque

Habitatio noisatio donatio propter nuptias assignatio et fama iste presumptiones ad uxorem sufficiunt velle dicendam. Notat g. casus in quibus dominus fraudatur seruo.

De iureiurando in anti.

Litteris tue

Ex presumptione violenta potest quo ad thorum matrimonium separari. **N**o gl. que docet qualiter copula carnalis debet probari cum talis actus non pateat visui. ergo sufficit ibi violenta presumptio.

Tertio loco.

Ad presumptionem violentam et famam separatur matrimonium de potest. **E**t nota ex hoc. c. q. ex confessione conjugum et fama proceditur ad divortium. **U**n. et dicit g. q. que non prosunt singula multa collecta iuvant.

Litteras vestras

Ad presumptionem vehementem non fertur sententia. **N**ota tex. qui solus ad hoc allegari. nemo unquam carnem suam odio habuit. **I**tem q. propter veritatem quis potest se opponere fratri suo. amico suo. et uxori sue. et alle. concord.

Cum in iuventute

Cum in iuventute sua quis stat fuerit non presumitur de inconstancia sua in senectute. **N**o g. q. dicit istud quicquid fallere. unde versus. Stulticia est que te non finit esse senem.

Utrum archidiaconi

Ad simplicia beneficia quibus presumitur idoneus nisi contrarium ostendatur. **N**o istam g. que disputat quis dicit probare alium indoneum et an negativus isto modo probari debeat.

Utrum de iureiurando extra

Ex administrationis

Iuramenta a debitoribus super usuris soluendis creditoribus facta relaxanda sunt. quia sine periculo animarum servari non possunt. **N**otat gl. que querit quid si iuraverit non repetere

Peruenit ad nos

Iuramentum metu extortum est obligatorium dummodo sine periculo anime servari possit. alias non. **I**tem aliqui dixerunt quod iuramentum extortum metu in differenter ipso iure non tenet super quo vide hic g. et docto. scribentes qui alle. concord.

Peruenit ad

Ille non dicitur deierare qui ex iusta causa deserit iuramentum. **I**tem ei fides non est servanda qui contra fidem versatur. **N**ota glosam que dicit et arguit quod etiam hosti fides servanda est.

Ego. N. epus

Istud capitulum ponit formam quam liter episcopi iurant ro. pon. et sunt septem capitula. **N**ota glosam super verbo successoribus que dicit quando quis debet iterum successorum iurare. **I**tem quod episcopus tenetur domino in periculis occurrere.

Nullus epus

Episcopus solus clericos dispensationem rerum ecclesiarum habentes iurare compellere dicitur. **N**o casus alios in g. in quibus clericus compellitur iurare. scilicet pro pace. pro fama. pro fide. pro obedientia. pro veritate. et pro cautela dilapidationis. et ponit versus. Pax et fama fides reverentia cautio damni. **D**efectus veri sibi poscunt magna caueri.

Debitores ad

Non tenet promissio de soluendis usuris nisi quis iuret quia tunc servandum est iuramentum tamen post solutionem repetere potest. **N**o g. que dicit quod dolo quis petit quod statim restituere tenetur. **I**n fine dicit quod solvens usuras non peccat sed recipiens

Liber secundus

Ad nostram

Vicite p̄t pignus teneri donec deducis exp̄sis fors p̄ncipalis soluta fuerit. **Uel sic.** **Fructus** in sortē sūt p̄putādi. **Nō** g. que dic̄ d̄ duplici cautione et arguit de illo q̄ sibi ip̄i ius dicit q̄ debz cadere a iure suo.

Si vero

Dispensat eccl̄ia cū clerico q̄ coactus est suū ius refutare. **Nō** g. que disputat an iuramentū metu extortū obligat. **7 alle.** **Itē** dic̄ verba impatoris dicētis. **l. i. c. si ad vend.** **S**i negligēter ea que male usurpant omittim⁹. excessus viam alijs apim⁹. in fine dicit. q̄ in alteri⁹ odiū q̄nq̄ cuz altero est dispensandum. **7 alle. iij. q. v. accusatoribus.**

Ex rescripto

Jurare p̄nt monachi de sui abbatis licentia et etiāz obfides dari. **Nota** glosam singularem que disputat an liber homo possz dari in obfidem **7** an pater possit impignorare filios. item an mulier potest fideiubere. itē dicit de illo q̄ p̄misit factū alterius

Querelam. R.

Qui non soluit pensionem iuramento p̄missam periurus habetur et ab ecclesia remouetur. et hoc verum intellige si sine necessitate desinit solvere. **7 ergo** dicit glo. q̄ necessitas excusat a periurio **7** iura subueniūt necessitate impeditis. item dicit gl. qui debitu⁹ non soluit ad quod iuramēto est astrictus beneficio suo priuā et alle. c. puenit. de fideiuss.

Etua nos

Zemerarium iuramentū a beneficio quez excludit. **Nota** g. que dicit q̄ si quis falsuz iurat ignoranter credēs

verum esse qd̄ iurat nullum est peccatum. **7 dicit** gl. etiāz de iuramento quod indiscrete fit

Cum quidam.

Juramento quod non inducit peccatum mortale si alias sit p̄nciosuz exemplo non sua sed superioris potestate p̄t quis contravenire. **Nota** tex. de illo qui iurauit non loqui patri aut matri **7c.** **Et** vide glosam que dicit q̄ dignitas delinquētis aggruat peccatum. item q̄ in quantitate contemptus metitur deus quantitate reat⁹. item in presenti quandoq̄ plus maiores. quandoq̄ plus minores puniuntur. **De** hoc per legistas **l. pedibus. ff. de incen. rui. naufr. 7 l. nemo. de sūma trini. et fide catholi. c. similiter. l. presbyteri. de episcopis et cleri.**

Sicut ex litteris

Clericus claustruz suū abiurare nō debz. **Nota** gl. et textū. qui inuunt q̄ pena vnus debet esse metus alterius. item dicit q̄ clericus sine licentia superioris sui non debz ecclesiaz abiurare vel etiam ei renunciare.

Veritatis amica

Vasall⁹ qui iurat domino suo **7** successoribus suis non tenetur iterum iurare mortuo domino. **Nota** glosaz que dicit de simplicitate quomodo commendatur. et arguit contrax textuz de liberto ecclesie qui tenetur cuilibet successori iurare. **7 dicit** q̄ iuramentum perpetuum est quo ad iurantem.

Cerum in ea

Absoluit ecclesia a iuramento p̄pter metum amissionis vite vel rerum extorto. **Nō** hīc **Abb.** qui dicit dūmō

De iureiurando in anti.

totaz sbam amittere vel maiorē partem timeat perdere &c. Item g. in si. clare dicit q̄ iuramentū metu extortum parū obligat gl. alle. concor.

Veniens ad.

Si iurem stare mandato tuo nō potes me iniuste gravare & grave mandatum mihi iniungere. Nota g. que dicit. q̄ etiam iniuste sententie arbitri standum est. assignat tamen nihilominus rationem quare in casu nostro non stetur. quia scilz sunt arbitratōres. item dicit g. q̄ iuramentū non extenditur ad aliud de quo nō est cogitatum

V Brevi sciscitatus

Appellatio ab executione iuramenti nō exsuat. Nota g. que querit an ne quis tenetur iurare ecclesiam nō requisitus. et dicit de advocato qui habet malam conscientiam in causa clientuli sui

Quanto

Nemo per iuramentū ad illicita obligatur. Nota g. que disputat an papa potest indifferenter absolvere a voto & a iuramento. nota gl. etiam que dicit que requiruntur in moneta scz quātitas ponderis. materia. & publica forma. item in fine dicit q̄ sciēter periurans est infamis. item dicit g. q̄ pictores & poete novas possunt invenire formas

Veniens ad se.

Per iuramentū subditorū ius superioris ledi non potest. Nota gl. que dicit q̄ licite iudicatur s̄m psuetudinem. quia consuetudo preiudicat iuri. itē q̄ in omni iuramento excipitur superioris auctoritas. itē dicit q̄ beneficio appellationis extinguitur pronuntiatum. et sic pen. appellatione execu-

tio fieri non dicitur et si fiat invito possessore restitui dicitur ad pristinum statum

Ad nostram 2°

Officio iudicis subvenitur ei q̄ timore iuramenti non repetit vsuras. Nota g. que dicit qd̄ de illo qui iuravit aliquid non debere denunciare in peccato suo &c. item q̄ ultima voluntas largę est interpretanda. & alleg. glo. concordant.

Ad nostrā. 3°

Iuramenta generaliter facta restringenda sunt ut consonent canonicis institutis. nō g. in p̄n. sui q̄ disputat. an ordo iudicarij sit servandus in notorijs. item notat q̄ iuramenta & promissiones non extenduntur nisi ad ea de quibus cogitatum est. item dicit q̄ nulle sunt validiores probationes q̄ per evidentiam facti. item dicit q̄ verbus generale non est semper generaliter intelligendum. ut dicendo omnia bona damasce. item de conse. dist. ij. in. c. reuera. ubi dicit de operibus totius mundi circa finem id est alicuius partis mundi

Ea te credimus.

Iuramentum sine necessitate prestitum a debito licito non excusat. Nota tex. in principio qui est notabilis q̄ non remittitur sed augetur. cum cuius q̄ improvide solvitur quod alij ex debito est prestandum. item glosa notat & arguit quando solvendo alteri debitor liberatur

Quintavallis

Cum mandato alicui generaliter me suppono mihi contra deus et sacros canones nihil p̄cipe potest. Nota glosas que ponit casus ppter quos pater potest filios suos exheredare & ad hoc

Libet secundus

solet allegari

¶ **T**ua nos

Coniuages non possunt se ab invicem abiurare. **N**ota glosam que dicit qd temerarium est hoc iuramentum ergo minime servandum. **I**tem dicit glosa qd ille non dicitur infringere iuramentum qui illud in melius commutat. hoc. d.

¶ **Q**uemadmodum

Qui iurat contrahere cum aliqua si postea non contineat cum illa pertrahere non appellatur. ratio assignat text. quia turpius efficitur quam non admittit hospes. **I**tem iurans non accusare uxorem de adulterio. ipsam nihilominus accusare potest. ratio quia patronus est secularis. item nota gl. super verbo oculos. que dicit qd etiam quis potest hoc casu contravenire iuramento licet servari posset sine interitu salutis eterne. item dicit gl. super verbo denunciare. qd quicquid una via concedit. quod alia via prohibetur. et dicit etiam qd promissum est viro suam uxorem castigare.

¶ **E**si christus

Monachi iuramentum prestare possunt contra testimonium proferendum in causis monasterii sui. **N**ota g. que docet per que iurare possumus. item dicit text. qd in omni iuramento licite debent esse tria veritas. iudicium. et iustitia. item dicit g. qd omnis controversie finis est iuramentum. item dicit text. qd vir multum iurans replebitur iniquitate et non discedet a domo eius plaga contra arinigeros modernos sequuntur que videmus. item nota g. que dicit de illicitis etc.

¶ **S**icut nostris.

Temerarium iuramentum in iudicium

ecclesie prestitum ab electione aliquem non excludit. **N**ota glosam que dicit qd temerarie iurans non repellitur a testimonio et qd existens in peccato mortali potest accusare. **I**tem dicit qd si quis consentit ut canonicus potest ut episcopus revocare. et sic quis potest aliqua facere tanquam alius.

¶ **C**um contingat

Consensus mulieris valz in alienatione rei dotalis vel dotationis propter nuptias assignat e dummodo iuramentum exhibet super ea. **N**ota glosam que ponit casus notabiles in quibus quis non tenetur servare iuramentum. **I**tem dicit qd expedit mulieribus salvas habere dotes etc.

¶ **S**icut et

Frangenti fidem fides frangetur eidem. et est similis casus sicut in capitulo peruenit. **N**ota g. que tangit de bello iusto et iniusto. item qd ablata in iusto bello fiunt occupantis. et et alleg. etc.

¶ **M**imis de.

Principes non debent cogere prelatos ad prestandum iuramenta fidelitatis nisi aliquod temporale obtineant clerici ab eis. **N**ota glo. que dicit qd si clerici a laicis recipiunt temporalis tenentur laicis iurare. **I**tem dicit text. qd servus aut stat aut cadit domino suo etc.

¶ **P**etitio vestra.

Si iuravi qd contra te non esse nihilominus ero contra te pro causa mea et ecclesie mee et spiritualium amicorum meorum. **N**ota gl. que dicit qd pro parte tenet iuramentum et pro parte non. et sic factum alicuius pro parte potest valere et pro parte non. **I**tem

Dei
dicit qd tenentur
ad papam. **I**tem
ferme per
excepta
Et tenent
si omittatur a
si de veritate in
iudicio posita est
aut qd omne qd
re ordinatis expo
sunt. **C**ausa est a
dicit qd eque pae
credulitate ficut
Intellec
tali quia iurati
alienare bona
et iuret non co
non tenet. **N**o
episcopus iuret in fu
glo. dicit qd si
bonum reliqua
ti glo. qd verum
qd bonum est se
et galle. iura
Concler
iurans le
de ydem contra
gante comobere
alio nec datur ei
scientie est pote
Clericus
Juramenta de
futura non sunt
hic notabile qd
non est differentia
simpliciter promissum
git. **H**ab. de illo
domini sibi commi
Juramen
iuramentum a i
revolvi non pote

De iureiurando in .vi. et cle.

dicit q̄ declaratio iuramēti pertinet ad papam. **I**tem dicit q̄ in generali sermone persona loquens intelligit̄ excepta

Ex litteris

Si omittatur a principio iuramentū de veritate nihilomin⁹ in p̄cessu iudicij postea est p̄standū .nō g. que dicit q̄ omne qd̄ accipit de pignore re deductis expensis debz p̄putari i forte. **C**asus est ad nostrā .s. eo. **I**tem dicit q̄ eque p̄iudicat confessio de credulitate sicut de veritate.

Intellecto

Cū quis iurat in sui promotiōe nō alienare bona ecclie si postea alienet ⁊ iuret non contravenire alienatio non tenz. **N**ō glo. que dicit qualiter ep̄i iurent in sua consecratione. **I**tem glo. dicit q̄ si vnum contrariorū est bonum reliquū est malum ⁊c. dicit tū glo. q̄ vtrunq; contrariorū qm̄ q̄ bonum est scz nubere ⁊ non nubē et g. alle. iura

Mulier

Mulier iurans se cum viro p̄ verba de presenti contraxisse .viro hoc negante contrahere non prohibet̄ cuz alio nec datur ei licentia .sed sue conscientie est potius relinquendum

Clericus

Iuramēta de preterito exhibita ad futura non sunt trahenda. **N**ota gl. hic notabilē que dicit q̄ apud deū non est differētia inter iuramētuz et simplicē p̄missionē **I**tem in isto .c. tangit **Abb.** de illo qui revelat secreta domini sibi cōmissa.

Iuramentum

Iuramentum a iudice parti delatū recusari non potest q̄uis iuramētū

qd̄ in iudicio a parte parti deferaz recusari posset licite et referri. et si a actor omnino in probatiōe defecerit. re? d3 et si nihil p̄stiterit obtinere. et vide gl. que bene declarat sp̄s iuramenti et etiam totam

Lit. de iureiurando li. vi.

Contingit

Prelati. canonici. rectores. ⁊ officiales locorū q̄ iurant statuta et p̄suetudines loci vel ecclie seruare p̄textu talis iuramenti non obligantur ad illicita impossibilia vel obuiantia ecclie libere libertati. sed nec ad ea dicitur intentio sua referri.

Licet mulieres

Per ecclie iudicē ordinariuz loci p̄pellit̄ iudex secularis ecclie censura ius canonicū qd̄ ad p̄uisionē altarum statutū est observare .nō glo. que dicit vnde ista decretalis cepit originem . ⁊ dicit expresse q̄ iuramentū metu extortū non tenet.

Cum in positionibus.

Electus post sacramentū ponēs vel respondens directe contraria nisi rōnabiliter excusetur veluti p̄iur? a cōfirmatiōe repellitur. **I**dem si hoc fecerit eius p̄curator ip̄o mandante vel ratum habente vel non reuocante

Lit. de iureiurando in cle.

Romani

Ista decretalis declarat illa fore si delitatis iuramenta que prestat imperator ecclie romane approbationis sue tempore secundum formam capituli. **T**ibi domino et tempore

Libec secūd⁹

coronationis fm formā in pōtifica
li descriptā. et primo ponit exordiu
in q̄ dicit. Romanos p̄ncipes p̄ tpa
romanis pontificib⁹ sua capita sub
misisse ⁊ se illis astrinxisse vinculo
iuramenti. Secūdo ibi dudū. narrat af
fessionem impatoris. h. se negantis.
ro. pon. p̄ fidelitatis iuramētū astri
ctum exprimens q̄ dedit cām denega
tioni predictē. Tertio ibi Nos itaq̄
p̄uidens contra futura pericula po
nit duo iuramēta q̄ p̄stiterat ip̄e. h.
ec. ro. put in g. j. hui⁹. c. Quarto ibi.
Ceterum. narrat talia etiā iuramen
ta p̄stira p̄ Albertū imediatum p̄de
cessorē ip̄ius Henrici ⁊ alios reges
romanos. ⁊ declarat illa fore fidelit
tatis iuramenta. Quinto ibi porro.
ponit formā iuramenti prestiti per
ip̄m henricū in ingressu Italie. Nō
g. valde nōbilem sup̄ verbo reges. q̄
romanzorum rex etiā in discordia ele
ctus habz administrationem. qd̄ vi
detur sonare absurdum. ⁊ alle. gl.

¶ Titul⁹. de exceptionibus

Crimina q̄.
Crimina que testibus obijciuntur an
sintam sūt probanda. scz si ante p̄ba
ta non erant. hoc primo. Secūdo dic
q̄ p̄pter crimina alias p̄bata testes
repelluntur. Tertio dicit q̄ testes non
sunt p̄pter hmōi crimina puniendi.
sed a testimonio tm̄ repellendi. Nō
g. q̄ inter cetera dicit q̄ emendat⁹ de
crimine corā suo sacerdote admittit
in testem in civili cā. ⁊ alle. Itē ar
guit gl. an testis requisitus super cri

mine teneatur respondere

¶ A nobis ex
Reo excipiente de excōmunicatiōne
p̄tra accusatorē cōionis replicatio
non obstat. Nō g. q̄ dicit q̄ non dz
q̄s alij obijcere qd̄ ip̄e noluit obser
uare. Itē dicit verba Augl. q̄ nō nul
los sustinem⁹ q̄s invite toleram⁹. Itē
in si. dicit q̄ ep̄s nō dz habere viles
homines in familia sua. ⁊ alle.

¶ Cum ecclesiastice.

Qui habz plura beneficia de plura
litate beneficiorū p̄tra aliū excipere
nequit. Nō g. que inter cetera dicit
q̄ expedit ecclesie habere plures di
uites clericos vt eam possent meli⁹
defensare ⁊ imperium et fiscus abū
dabit vrens subiectis locupletibus.
Item dicit in fine q̄ quis renūciās
exceptioni contra vnū non videtur
p̄pterea renunciare cōtra aliū. ⁊ alle.

¶ Pastoralis

Post terminū signatū ad dilatorias
null⁹ auditur nisi in trib⁹ casibus h
signatis. Primus nisi illa exceptio
de nouo post terminum competat.
Secund⁹ est nisi hoc partes fuerint
protestare. Tertius nisi iurent q̄ de
nouo ad notitiam eozuz peruenerit
Nō g. que dicit. volens agere in p̄n
cipio litis debz diligēter de excepti
onibus dilatorijs cogitare ⁊ debito
tempore proponere. quia iura subue
niunt vigilantibus ⁊c.

¶ Cum inter

Excōicat⁹ excipere p̄t. Et rō dubitā
di fuit. quia cū in exceptione re⁹ effi
citur a d̄oz. ⁊ sic excōicat⁹ videt⁹ agē
quod facere non potest. Item dicit
q̄ eo ip̄o rescriptum videtur suspen
ctum qd̄ de scientia pape non ema
uauit ⁊ rescriptum suspectum nullaz

De exceptionibus in anti.

dat iurisdictionem

Cum venerabilis
Qui exceptionē opponit licet eas nō
pber non ideo factū in moduz exce
ptionis confessavit nec p pbato ha
betur nisi alias probet. **N**ō ex tex. q
delictū psonē nō d3 redū dare i dam
nū ecclē. **I**tē nota gl. in pncipio q dī
cit q inconsiderate loquens sentiet
male. itē dicit qualiter debet fieri li
tis confessi. item tangit glo. que sunt
actiones bonafidei. item g. querit an
valeat sententia per falsum instrumē
tum lata.

Olim.

Appellari p̄t. q n̄ admittit̄ exceptio
q̄n citatur q̄s vltra duas dietas 7 p
babit excipiens eam

Bilecti filij.

Excōicat' et piur' p̄t cām ecclē sue
defendere 7 pro ea contra agentem
in eius preiudicium excipere. **N**ota
g. in pn. que dicit q̄ quilibz admittit̄
tur ad defensionē ecclē sue ec̄ excōica
tus. **I**tem arguit glo. q̄ quis non d3
admitti ad probanduz qd̄ probatū
non reuelat

Apostolice sedis

Suspensio ab officio 7 remotio a bñ
ficio ab electione quē remouēt. **N**ō
g. que dicit q̄ miti' agit̄ur p canonē
q̄ p ministerium iuris. **I**tem dicit d̄
absolutione ad cautelam

Bilecte

Contra reum suā appellationem ple
quentem non potest proponi excōi
cationis exceptio. **N**ota tex. qui vi
detur innuere q̄ non valet exceptio
excōmunicationis late in aliq̄ue p'
legitimam appellationem. et glo. est
notabilis super illo.

Significauerunt.

Ador originaliter excōicat' ad ple
quendum suam appellationē non re
pellitur. **N**ota tex. qui dicit q̄ om̄is
legitima defensio excōicato in iudicio
reseruatur. **I**tem dicit g. inter cetera
q̄ quilibet damnatus potest appella
re. 7 alle. concoz.

Exceptionem.

Exceptio excōmunicationis in qua
libet parte litis potest opponi. **V**ide
g. huius. c. que est notabilis et magi
stra. et distinguit̄ quod duplex est ex
ceptio. scz dilatoria et peremptoria.
Itē dicit q̄ nulli licet ignorare qd̄
publice factum est. **I**tem q̄ de occul
tis non cogimur diuinare. **I**tē quos
pretor prohibet in totum prohibet
Item non tenemur ad observatio
nem excommunicationis nisi post
publicationem. et ad hoc glo. alleg.
iura 2c.

Aduersario.

Exceptio rei iudicate nō obstat cuz
pretextu noue possessionis actio in
tentatur. **N**ō g. que in hoc est nota
bilis q̄ declarat q̄s d3 volū pbare.
cū dicit q̄s dolo desiere possidē. itē
dicit g. q̄ tria ad min' pcurrere de
bent vt exceptio rei iudicate habeat
locū. **P**rimo q̄ sit idem corpus siue
eadem sit q̄ntitas et idez ius siue cā
petendi. et eadem conditio persona
rū. et g. ad qd̄libz all. concoz

Generabilem.

Excōmunicatus potest appellare 7
super appellatione litteras impetra
re 7 appellationē prosequi. **N**ō glo.
que dicit q̄ reus excōmunicatus si
ue a iudicibus siue ab alijs tempore
impetrati rescripti non prohibetur.

Libec secūd^o

appellare nec psequi appellationem
suā. et alle. concoz.

Li. de exceptionibus. li. vi.

Con sideratione

Sex sūt dicta hui^o decre. Primo po
nit arengā z ius antiquū et p^ostōnis
cām. Secūdo dicit q^o re^o q^o p^otra a^octo^o
de excōicatione excipit vt ipm repel
lat ab agendo. d^oz ipius excōicatoris
ipm z nomen excōicatoris exprimē
et eā infra octo dies probare. alias
iudex pcedat in cā z reum in expen
sis condemnabit. Tertio statuit q^o si
iterum obijciat z p^obetur eadem vel
alia excōicatio a^octo repellit s^o que
dicta sunt valebit. Quarto vltra du
as vices hec exceptio non opponat
nisi cā expressa. Quinto si opponatur
post rē iudicatā impedit executio. sē
tentia tñ nihilomin^o valet. Sexto di
cit q^o iudex publice excōicatum reo
non opponente ex suo officio d^oz ab
agendo repellere. Nō g. notabilez q^o
dicit q^o p^opter solam p^otuaciāz excōi
catur quis ab homine.

Cum quidam

Exceptio rei iudicate per eccl^oasticū
iudicē admittit d^oz in foro seculari et
ecōverso. Nō g. que inter cetera po
nit casus in quib^o iudex eccl^oastic^o
habz cognoscere

Li. de exceptionibus. in cle.

Excoicationis

Exceptio excōmunicatiōis potest
dilatorie in q^olibz parte litis opponi
termino pereemptorio p iudicem assi
gnato ad pponendum exceptiōes de
clinatorias z dilatorias non obstan
te seruata tñ p^ostitutione se. re. Inno.
pape. iij. edita super hoc in concilio

Lugdunē. 2. que est eo. li. vi. et ince
pit. pia..

Li. de prescrip^omb. extra

Placuit.

Doc. c. in p^omo ponit vnum casum
in quo currit prescrip^o infra trien
niū contra eccliam. Itē ponit duos
casus in quib^o non currit p^oscrip^o
sed dormitat. Nō g. q^o dicit de illo q^o
negligit eccliam suam ad sex mens
les et q^o vacante ecclia ei nō currit
prescrip^o. et alle. g.

Nihil prodest.

In re inuasa non currit prescrip^o.
Vel sic. protestatio pncipis interrū
pit p^oscrip^o Ab. Nō. g. que argu
it q^o scandalū est desistere a iure suo
Itē aptus ne aliquē scandalisaret p
prijis manibus sibi victūz querebat.
Itē dicit q^o victū z vestitū contenti
debemus esse. Itē q^o taciturnitas p^o
lati non p^oiudicat ecclie z q^oliter
hoc intelligatur vide g.

Sanctorum.

Ecclia per. xxx. annos p^oscribit p^otra
laicū. Nota g. que declarat quid sit
quiete z sincere possidere. quiete effi
secludit interruptionē. sincere vero
secludit malam fidem. et presumitur
bona fides nisi probetur contrariū
z allegans malam fidē tenetur eā p
bare. et g. ad hoc alle. concoz.

De quarta

Prescribit cleric^o contra ep^om. lx. an
norū spacia q^ortam decimarum. Nō
glo. que dicit q^o hodie iure p^omuni
sola. xl. annorum prescrip^o currit
contra eccliam nulla distinctione

De prescriptionibus in anti.

facta inter eccias et monasteriū. itez dicit q̄ succedens in locū alteri⁹ iustitiam habet ignorantie causam

Vigilanti

Cum mala fide non currit p̄scriptio
Nota tex. multū in hac materia notabile q̄ nulla antiqua dierum possessio iuvat malefidei possessores. nō gl. que etiam dicit q̄ conditor legis vel canonis p̄t mibi dare rez alienā et curus ero. 7 all.

Ad aures

Una ecclesia in parochia alteri⁹ spatio. xl. annorum p̄scribit
Nō tex. qui dicit q̄ quadragenalis p̄scriptio omnē prozsus actionem secludit. itez nō g. que dicit q̄ titulus sit necessarius. **I**te arguit q̄ fm canones actio sit p̄ponenda licz contrarium sit verum.

Causam que

Raci decimas possidere seu p̄scribere non possunt
Nota g. que i hoc est notabilis. q̄ in p̄scriptione exigitur civilis possessio scilicet q̄ persona sit talis in quam possz cadere huiusmodi possessio. item q̄ p̄scriptiōnem allegare non potest nisi ille q̄ possidet.

Illud autem

Ubi a diuersis p̄ponitur p̄scriptio 7 interruptio. vterqz p̄bare tenetur. nota glo. que dicit q̄ interruptio fit plurib⁹ modis. naturalit. scz 7 civiliter. naturalit fit duob⁹ modis. item civiliter fit multis modis. et primo per libellum principi oblatum

Quia iudicante

Limites p̄diorū p̄scribi p̄nt si. xl. annis possideantur. nota gl. que notat q̄ iudex potest iudicare fm qd nouit et non fm allegata. et declarat q̄uo

fines diuidendi siue p̄scribendi sūt

Ex transmissa

De iure cōi ad ecciaz matricē p̄tinet p̄ceptio decimarū p̄tra qd̄ hostilitatis tpe p̄scriptio nulla currit. nota g. que dicit in qb⁹ p̄sistit ius funerandi. itez q̄ tēpore hostilitatis p̄scriptio non currit.

Accedentes ad

In procuracionib⁹ debitis nuncijs dñi pape nō currit p̄scriptio. nota tex. qui dicit q̄ id qd̄ omnibus imminet ab omnibus compoztetur. itē dicit g. vbi onus ibi emolumentum. item dicit g. q̄ in procuracione que debetur rōne visitationis nō currit p̄scriptio

Quum non liceat.

Adversus obedientiam non currit p̄scriptio. nota g. satis notabilez que dicit q̄ eo ip̄o q̄ ecclesia p̄stenta est in dio. alicuius dicitur sibi subiecta. item tene gl. menti que enumerat casus in quibus non currit p̄scriptio
Primus est inobedientia. item in p̄curatione

Ad audientiam.

Contra vasallum **R**o. eccie nō currit p̄scriptio nisi cērenaria. nota gl. que dicit q̄ liber antiqu⁹ censualis facit fidem. item q̄ p̄sumit p̄ aliq̄ p̄pter iuramentū p̄ eum p̄stitū. itez plus creditur tabellioni q̄ testi qui dicit se ita non deposuisse p̄nt tabellio scripsit. item quandoqz idem homo facit aliquid vt homo. q̄nqz aliquid vt rex

Quum nobis

In p̄scriptione centenaria q̄ currit p̄tra **R**o. ecciam non p̄putat̄ tempore hostilitatis atqz scismatū. nota g. que dicit q̄ nemo debet esse sine

Liber primus

capite **I**tem notat gl. q. p. instrumenta non probatur possessio. **I**tem dicit g. in fine q. sufficit q. ita placuit legi. **I**tem probatur per hoc qd. quis a maioribus audiuit.

Cu dicitis

Iura epalia pertinentia ad epm. p. abbas prescribere. **N**o gl. q. abbas p. officia iura prescribere q. p. posside. **I**tem q. ab. p. prescribere p. gnitoez caruz matrimonialiu. **I**tem dicit glo. id. qd. meum est ex vna causa non pot. meum esse ex alia. **I**tem dicit g. qui aurez hominis tetigit totum hominem tetigit se videtur. de pe. di. 7. vulgaris.

Cum ex officij.

Contra pcuracione q. rone visitationis debet no. currit prescriptio. **N**o tex. satis nobile q. dicit q. fm. ap. lum non est magnu. qui sp. ualia seminat q. metat carnalia. **I**tem dicit q. nemo cogitur suis stipendijs militare. **I**tem dicit gl. q. q. diu quis habz iter. tam diu debet habere et haustum. itez dicit glo. q. contra correccionem no. licet suffragia quer. 7. alle. p. cor.

Si diligenti

Non prescribit qui possidz noie alieno. s. is cui? noie possidetur. **N**o textu qui dicit. q. ille possidet cui? noie minie possidetur. itez q. sola centenaria prescriptio currit contra **R**o. ec. ite q. illa difficulter probari potest. **N**o g. 7. tene ea menti quia declarat qn. i. prescriptioe sufficit bona fides. item qn. requiritur titulus. **E**t quid sit bona fides. 7. quid sit titulus. itez dicit q. incorpalia qn. possidentur.

Cum olim

Priuilegio per arbitriu. derogatur. sed si post arbitriu. impetretur non valet nisi de ipso fecerit mentionem.

sed his non valentibus pbata prescriptioe in epalib. ep. derogatur.

Cueniens.

Qui prescriptioe completa p. uilegiu. impetrat 7. vitur illo prescriptioe renunciat. si prescriptio non erat completa mala fideim. h. 3. 7. ideo non prescribit. **V**el sic. **S**i prescribens rei prescripte contrariuz impetret amittit prescriptioem

Quoniam omne

Sine bona fide nulla currit prescriptio. **N**o tex. qui dicit. **Q**u. omne qd. non fit ex fide p. cm. est. et expone ex fide. id. est ex conscientia. **N**ota gl. q. declarat materiam prescriptioe q. ad ius civile et quo ad ius canonicuz. item mouet questionez de prelato qui habz lesam conscientiaz de rebus ecclesie

Ti. de prescriptionib. li. vi.

Epm qui

In prescriptioib. sufficit bona fides vbi ius p. mune vel presumpcio non est contra prescribentem. alias dz alligari titulu. 7. probari nisi sit prescriptio cuius contrarij non sit memoria. **N**o g. q. inter cetera videt ta. ge. de vestib. 7. auro. 2c. q. b. liceat portare. et de diuersitate prescriptiois

Si qui

Priuatus ipso iure vel per sententia bonis que tenet a **R**o. vel alijs ecclesijs minori illa spacio. c. annorum. contra romanaz. vel. xl. contra alias no. prescribit. **F**ilij autem hereticoruz q. catholici putabatur bona paterna contra **R**o. et alias ecclesias prescribunt

De re iudicata in antiquis

xl.an.et idem in extraneis

Titulus de re iudi. extra.

Sententia

Sententia p̄tra leges vel canones lata licet ab ea nō appellet. tamē nō potest iuri subsistere neq; valere. *Nota* gl. q̄ t̄git an valeat sn̄ia lata ī plona falsi p̄curatoris. z q̄n sn̄ia ab initio ē nulla z q̄n est aliqua.

Litigantium

Litigantium cōtrauersias celeri sententia terminari conuenit equitati et rigori. *Nota* gl. que determinat qualiter et quando iudex debet festinare cū sn̄ia sua et q̄n non

Non potest

Sine concordia sacerdotum sententia z nisi ex iustis causis non potest quis a sacerdotali gradu amoueri. *Nota* glo. que disputat an et quando iudices omnes in sententijs ferēdis debent concordare. et arguit p̄ z cōtra

Ea que iuxta

Sententia iuxta fin canones lata p̄ papam debet confirmari atq; roborari. *Et* hoc intellige verum fin glo. si fuerit postulatū. alias secus. et dicit glo. quid opetur talis roboratio.

De cetero

Si obijciat quid falsi contra sn̄iam in executōe sententie sup̄edere d̄z executor a toto negocio. et questiones ad se. ap. remittere. *Nota* gl. que dicit de falsitate sententie. *Et* arguit an et q̄n executor possit cognoscere z quādo sup̄edere

Cum aliquib⁹

Quādo alicui adiudicatur possessio non sufficit ei dari pignora nisi p̄i⁹

corporali gaudeat possessiōe. *Nota* glo. que dicit q̄ pignus aliter non restituitur nisi ventum fuerit in possessionem. et alle. ad hoc conuoz.

Lator presentium

Qui procurauit in causa matrimonia li malam ferri sententiaz diuorciū ip̄e potest postea contrauenire. *Nota* ex glo. q̄ in causis in quibus vertit periculum anime potest aliquis veire cōtra factum suum. et reuocatur sententia quam ferri procurauit. z si constiterit ecclesiam fuisse deceptaz reuocatur sn̄ia zc. *Item* dicit gl. q̄ cōtra matrimoniu nō currit p̄scriptio. *Item* sn̄ia lata contra matrimoniu non transit in rem iudicatam

Cum causa

Propter laicorū consuetudinē non ē sententia contra ecclesiā p̄ferēda. *Nota* glo. que dicit q̄ cū quis non p̄leq̄tur ap. infra terminū sibi a iudice p̄fixum extunc iudex procedere potest. *Item* vide glo. que disputat an z q̄n cōsuetudo p̄iudicat legi.

Inter ceteras

Quando causa aliqua committitur app. re. et sententia fertur iniqua eam euacuari oportet remedio app. *Nec* ei debet stari si iniquitatem cōtineat manifestā. *Nota* glo. que distinguit q̄n sententia lata est contra ius canonicū vel leges vel ius partis

Lenoz lr̄arum

Non est necesse a sententia cōtra absentem lata appellare quando absens non fuit per contumaciā. *Nota* g. q̄ disputat de infirmo. an debeat ad iudicium venire. *Item* dicit glosa q̄ nihil refert an quis verbo vel facto declaret voluntatem suam et dicit q̄

b i

Libert secundus

presumitur p̄ matrimonio p̄ immisso
nem anuli interueniente consensu ta
cito &c. **I**tem glo. disputat de absentis
pris in platōe snie

Consanguinei

Non est propter nudum dictuz vni⁹
coniugis a sententia lata i causa ma
trimonialī recedendum. **N**ota glo.
q̄ dicit q̄ propter confessionem cōiu
gam non separantur.

Cum olim

Contra prononciationem pape fa
cta bñficij collatio tanq̄ surrepticia
non valet. **N**ota glo. que dicit q̄ iu
dex mutans interlocutorias presumi
tar circumuentus. **I**tem q̄ licitum ē
cuilibet vigilare pro comodo suo. li
cet in hoc alteri p̄iudicetur

Cum inter

Statut sententiē late contra ius par
tis prolate ex quo ab ea infra decem
dies non fuit appellatum. **N**ota gl. q̄
dicit q̄ post .x. dies sententia transit i
rem iudicatam &c. **I**tem q̄ res iudi
cata pro veritate accipitur. **I**tem di
cit tex. q̄ veritas gestorum p̄ferēda
ē sermonibus atq̄ verbis

Causam que

Sufficit ad confirmatōnem sentētie
q̄ nihil iniquum contineat si contra
eam aliud nō probetur. **N**ota q̄ iu
dex cui commissa est causa inquisitō
nis p̄mo potest inquirere de fama li
cet hoc non committatur **I**tem mul
ta faciunt in hoc capitulo p̄ sentētia
p̄mo qz nihil iniquuz cōtinebat **I**tem
de cōmuni ptium consensu fuit causa
admissa **I**tem requisit⁹ fuit iudex ad p̄
nunciandū ab vtrazq̄ pte. de istis vis
de glo. huius capituli **E**t iterum no
ta q̄ iudex non debz animū eius allī

gare ad vnam sp̄m p̄bationis.

Quod ad consultationem

Sententia siue fuerit interlocuto
ria siue diffinitiva in rem transit iu
dicatam si ab ea infra decem dies nō
fuerit legitime appellatuz **N**ota tex.
qui dicit q̄ tempus executōnis sentē
tie. s. quadrimestre p̄t a sedente in me
dio progari et etiā artari **V**ide glo.
que declarat quibus modis et quali
ter iudex id ē executor excedit modū

Sicut nobis

Iudex non tenet cām q̄ suum animū
mouet in snia exprimere. **N**ota gl. q̄
in hoc est notabilis et singularis. qz
docet qn̄ testis debz dicere cām dicti
sui et quando non. **I**tem dicit q̄ tes
tis debet de cā scientie sue interroga
ri **I**tem tangit pulchre an iudex in
snia sua debeat cām exprimere et qd
mouet eū in sententia p̄ferenda. et
arguit pro et cōtra

Cum super

Differtur sententiē executō si ius ter
tie persone leditur ex ea. **N**ota ex ff
ne textus q̄ res inter alios acta ne
mini p̄iudicat. qd ē casus rō. simile
infra eo. c. q̄uis. **E**t nota g. que dicit
q̄ snia quandoq̄ tenet quo ad vnaz
personam et non quo ad aliā. sic etiā
ultima voluntas defuncti tenet quo
ad filios. et non quo ad extraneos.
Item dicit gl. q̄ per sniam parti non
fit magnum p̄iudicium. sed per exe
cutionem

Cum bertoldus

Retractatur sententia in absentez la
ta si probatur eius absentie iusta cā
Nota q̄ opinio non debet p̄iudici
care veritati **N**ota glosam que dicit
q̄ ea que aduersus absentes non. per

De re iudicata in antiquis

contumaciam statuntur non tenet. Item notat quando quis potest purgare moram in iudicijs. Item dicit glosa q non dicitur iudicatum ubi iuste detentus presens esse non potuit. Item tangit glo. an ius patronatus tranfit cum vniuersitate et in obligatione pignorum.

In causis

Sententia summi pontificis ad consequentiam est trahenda. Et nota g. que dicit q alij inferiores similiter iudicare debent. et dicit glo. predicta fore vera in sententia diffinitiva secus interlocutoria. et arguit p et contra et intelligit de interlocutoria in corpore iuris clausa.

Inter monasterium

Tenet sententia diffinitiva contra priuilegium si de prima non fuit exceptum. nec a secunda sententia appellatum. Nota tex. qui dicit q pretextu nouorum instrumentorum lites sopite non debent instaurari. Dicit etiam q dilatorie opponi debent ante litem ingressum. Nota glo. que tangit quoniam cause suspitionis contra iudicem sunt proponende. Item declarat quando sententia tenet contra rem prius iudicatam

Suborta inter

Tenet sententia contra priuilegia lata si non fuerint exhibita. Nota glo. que dicit q confessio procuratoris domino preiudicat. et alle. Item notat glo. q instrumentum eo ipso intelligitur reprobatum. quod cum iudici ostenditur contrarium iudicari. sic et testes etiam reprobandi eo ipso q iudex contrarium iudicat. c. cum dilectus. s. de ordi. pgni.

Cum. i. et. a.

Cum multa negocijs per eandem litteram

committatur potest vno suspensio in altero ferri sententia per delegatum. Nota glo. que dicit q ille qui malo zelo ad testimonium mouet admitti non debet. Item dicit glo. q conspiratores nullo modo recipiendi sunt.

Item dicit glo. et est notanda q non sufficit probare conspirationem vel coniurationem vel falsitatem testis vel instrumenti nisi probetur iudicem secutum fuisse predicta

Cum. a. et. b.

Actio iniuriarum condemnatum infamat. Nota gl. que dicit q actio iniuriarum infamat siue civiliter siue criminaliter agatur. Item dicit si vis vitare infamiam constituere procuratores et euades infamiam. licet feratur sententia contra te. et alle. glo.

Ad probandum

Sententia lata per illum qui publice fuit excommunicatus non valet. Nota glo. que videt sentire q quicquid facit iudex excommunicatus donec non constiterit de sua excommunicatione valz et glo. all. et hoc cum communi hominum opinione liber et absolutus habeat. Item dicit glo. q hoc casu vtile per iniuriam viciatur. et alle.

Quomodo regulariter

Si actio vel defensio primo loco patineat ad aliquem et ipse scienter patitur sequentem experiri de re illa intelligitur iuri suo renunciare. Vide gl. que declarat ista per exemplum. ubi dicit verbi gratia. et c. vide etiam glo. q declarat quoniam res inter alios acta alijs preiudicat et quando non. et ad hoc solet allegari istud capitulum

De duobus iudicibus

Si duo iudices ordinarij diuersas

b z

Liber secundus

tulerit snias tenet snia p reo non p
aetroze nisi in ca fauozabili puta mri
monio libertate dote seu testamento
Si vo fuerit delegati vtraq snia pē
det ex arbitrio delegatis si pcesserūt
ex cōpromisso neutrū d3 hzē vigoz

Titulus de re iudi. li. vi.

Cum eterni

Iudex qui cōtra iusticiā 7 cōtra con
scientiā aliquid in iudicio ī grauamē
partis fecerit p grāz aut p lordes cō
demnādus est parti lese in estimatōz
litris. et per annum est suspensus. 7 p
petuo si medio tempore se ingerat di
uinis nisi papa cū ipso dispenset. Et
vide glo. in verbo condemnād^o qua
liter punitur de iure civili

Ad apostolice

Papa potest impatorem deponere
ab imperio propter suam rebellionē
7 sibi fauentes excōmunicare. Et va
sallos suos a iuramento sibi super si
delitate prestitō absolueret. Ac etiam
electoribus aliū eligendi licentiā da
re. Nota glo. in principio sui que vi
det tāgere de ptate pape et cōcilij.

Abbate sane

Qui petit rem in iudicio certa causa
expressa si illā cām nō pbat succūbit
licz aliā pber maxie postmodū emer
gentē. **N**ō g. q̄ dicit inter cetera q̄ re
ges q̄ spūalia sūt possidē nō pnt. nec
possūt illa donare. **I**tē dicit q̄ dona
tōem necessario cōcomitat temp^o x̄.
Et vide pulchrā et nōbile gl. de libel
lo alternatiuo vtz recipiat. vide etiā
eā vbi dicit q̄ in cōtractu temp^o 7 lo
cus inseri debent p notariū.

Cum ab vno

Si ex pluribus iudicib^o vel arbitris

vn^o alijs pntibus 7 mādantib^o p ver
ba pluralis numeri ferat sniam tenet
snia. electio at pnūciāda ē p verbum
singularis numeri. **N**ota glo. que di
cit sufficit ita fuisse scriptum.

Et si sententia

Sententia diffinitiva debet in scriptis
a iudice pferrī. potest tñ epūs ppter
sue dignitatis prerogatiuam p aliuz
sententiam recitare. **I**tem iudex debz
sententiando sedere non stare. **N**ota
gl. que enumerat siue recitat causas ī
quibus non est opus sentētiaz recita
re in scriptis

Titulus de re iudi. in cle.

Ut calumniis

Qui tres sententias rei cōtrarias in
quavis cā reportauit nō agit d earū
nullitate nec excipit de eaz executōe
nō facta. 7 respicit etiā pendētia. **N**ō
g. q̄ dicit q̄ si etiā videt nō petat exe
cutōem. p modū tñ exceptōis repele
lere poterit volentē agē de nullitate

Pastoralis

Sentētia lata ptra illū q̄ se defēlare
nō potuit 7 in loco nō tuto notozie
7 in absentē nō citatū legitime ac in
auditū ipō inre ē nulla. **N**ota ter. q̄
dicit q̄ nullus d3 se in manib^o hostiū
suoz exponere. **I**tē dicit q̄ defensio
ē iuris naturalis x̄. **N**ota glo. q̄ di
cit de triplici corona imperiali.

Titulus de appellatōibus

Bilecti filii

Collatio beneficij facta post appel.

*Itē a pua diffinita sufft app^o vna voce pua affelle
ad monoz m^o p^o ff c^o 2° p^o app^o n^o g^o m^o ali
app^o ē ī p^o i^o q̄ d^o 3° h^o i^o app^o ab nullo quoz
d3 app^o tñ f^o iud^o c^o m^o d^o i^o 2° r^o r^o d^o i^o c^o i^o i^o
At app^o d3 p^o a b^o i^o ad tñ a v^o g^o d^o q̄ app^o
ab archid. ad archid. omisso m^o q̄ q̄ g^o d^o p^o
tali r^o d^o a^o v^o 7 c^o i^o p^o d^o p^o d^o p^o d^o
Itē nō pua r^o p^o d^o nō p^o d^o d^o p^o d^o p^o d^o p^o d^o
p^o d^o d^o i^o c^o h^o i^o*

De appellatōibus in antiquis

legitimam nō tenet. **N**ota glo. q̄ tangit de fama 7 q̄ fama sufficit 7 quādo non. **I**tem tangit etiā q̄ q̄s p̄dit ius suū p̄pter negligentiam

Inter cetera

Non valet appellatō generalis **N**ota glo. que disputat q̄ id qd nō valz in genere valet in specie **I**tem dicit q̄ a futuro gravamine non est appellā dum nisi a gravamine cominatio.

Ad nrām

A correctione regulari non appellā **N**ota q̄ appellatō nō est inuenta vt sit vinculū iniquitatis **I**tem dicit q̄ vt dū est aliquo ad illum vsū ad quez est inuentū siue institutū 7c. **I**tem notat glo. q̄ a correctōne non est appellandū 7c. nisi mod⁹ excedat. 7 hoc glo sa determinat et alle.

Personas ecclesiarū

Quis potest sue appellatōni terminū cōstituere siue statuere p̄petentē alioquin a iudice statuet siue a iure. **N**ota glo. que dicit de diuersis terminis q̄ p̄figuntur in appellatōibus 7 que terminum p̄tes possunt p̄uenire et quem non possunt p̄uenire.

Cum sit romana

Appellans infra annum teneť p̄sequi appellatōem suaz nisi iudex a quo recisus tempus fuerit moderatus. 7 si infra id tempus non p̄sequit tenebit snia. **I**tem dicit q̄ maleficus notori⁹ non auditur appellās **I**tem dicit differentiam inter appellatōem et prouocationem

Ad hec

Potest quis coraz appellato iudice conueniri nisi velit ipsum tāq̄ suspēctum recusare **N**ota glo. que videtur dicere ratōem quare iudex a quo est

appellatum est appellanti suspectus. **I**tem dicit glo. quid faciendum sit q̄ iudex a quo est appellatus allegatur suspectus.

Si duobus

Qui appellat ad papā tenetur coraz suo ordinario ad quem suus aduersarius appellauit cōparere si citeť ab eo. alias possit excōmunicari ab eo. **N**ota glo. que dicit q̄ quis vocatus a pretore debet comparere 7 priuilegiū si quod habet allegare 7c.

Ex ratione

Propter impotentia datur biennium ino triennium ad appellatōnis cām finiendam **N**ota gl. q̄ declarat multis triplicem impotentiam. et dicit q̄ id quod per me non stat inibi impuťari non debet

Ademinimus

Nunci missio excusat ante citatōem vt non teneatur qui misit nunciū coram delegato iudice comparere **N**ota gl. que querit quid si personaliter iuit ad curiam 7c. **I**tem dicit glosa q̄ plus est factō q̄ verbo appellare

Super eo

Si super aliqua exceptōne fuerit appellatum 7 sine illa p̄cipalis termini non possit super sedetur in negocio p̄cipali. **E**t si pars aduersa defalsi suggestione in appellatōnem p̄rūp̄it propterea non est sententia difinitiva differenda. **N**ota glosam q̄ ponit casum in quo quis cogitur litigare corā iudice suspecto.

De appellatōibus

Defertur appellatōibus in causis minimis interiectis **N**ota gl. que declarat que causa dicit minima **I**tem dicit q̄ in appellatōib⁹ non attendit

Liber secundus

quātitas cause sed quātitas gravaminis **I**te dicit q̄ p̄ mīma re non dat actō d̄ dolo s̄ bñ actō furti q̄ actō ic̄

Super eo
Appellatur fm̄ canones ante 7 post sententiam. fm̄ leges vero non appellatur ante sententiam nisi in certis casibus. **I**te in causis ecclesiasticis ubi tollitur remediū appellationis ibi tollitur etiam recusatio **I**tem ubi cā infra certum tempus decidenda cōmittitur currit tempus a receptione literarum

Pervenit ad
In excessu notorio non admittitur appellatio **N**ota glo. que dicit q̄ ne ino potest compelli ad p̄sequendum appellationem **I**tem dicit glo. q̄ ubi iniuria est manifesta p̄mo debet fieri satisfactio anteq̄ detur absolutio.

Cōsuluit
Quādo a notorio excessu appellatur non est appellatio admittenda **N**ota tex. et glo. qui loquuntur de notorio 7 dicit q̄ tribus modis aliqd̄ dicitur notoriū **I**tem dicit tex. q̄ iudex capere debet ne iudicet illud fore notorium qd̄ tñ non est notorium

Suggestum
In illusionem sedis ap. nullus debet appellare **N**ota glo. in pn. sui q̄ dicit q̄ p̄t appellare aliquis in absentia iudicis **I**tem dicit glosa id quod inuētum est propter concordiam non debet vergere ad noram

Ad presentiam
Post appellatōem lata sententia excommunicationis non tenet. **N**ota gl. que dicit q̄ sepe petitur absolutio ad cautelam licet excomunicatō d̄ in re non teneat. **I**te dicit g. de excom.

municatōe facti et absolutōe facti.

Cū teneamur
Appellans super vna re si p̄ aduersarium grauet super alia re vel per tertium potest ad iudicē recurrere appellatum. **N**ota gl. q̄ ille q̄ appellat in vno articulo non videtur declinare iudicem in alio.

Cōsuluit
Non valet appellatio generalis ab omnibus causis. secus si appelletur a gravamine et omnibus gravaminibus vnius cause. **E**t vide hic hosti. q̄ concordat istud capitulū cuz capitulo. ij. s̄. eodem

Cum parati
Pretextū appellationis insufficientis nemo debet excusare quin respōdeat **N**ota glo. que inter cetera notabilē dicit q̄ simplici nuncio credendū ē etiam in alterius preiudiciū. et alle. **I**tem dicit glo. q̄ nemo phibet pluribus defensionibus vti.

Ad hoc
Cum excommunicat⁹ absolut⁹ 7 añ p̄ceptū sub debito iuramēti adimplere p̄mittit si grauat non obstante iuramento appellare potest. **N**ota gl. que dicit q̄ ex iusta cā q̄s potest deferere iuramentū suū. et alle. concor.

Questioni
Jurans ante absolutionem stare mā datis ecclesie si post mandatum saltē in notorijs obedire contēnit non auditur appellans. sed reducendus est in p̄stinam excomunicatiōis sn̄iam **I**tem glo. dicit quomodo istud capitulum differt a precedenti.

Preterea
Qui ad ap. sedem appellat et de post

De appellatōibus in antiquis

gravia crimina notorie committit nō obstante appellatōe potest coram iudice a quo cōueniri atq; puniri. **Nota glo.** que dicit q̄ in enormibus criminibus appellatio non defendit. et alle. glo. concor.

Constitutis

Qui nō detulit appellatōi p̄ aduersarium p̄us facte de sua posteriore appellatōe nō potest excipere p̄tra illū

Nota gl. q̄ dicit q̄ frustra auxiliū legis inuocat q̄ in legem committit.

Proposuit nobis

Appellans ab ordinario in vna causa in alijs coram eo cogitur respondere. potest tamen recusare eum. nisi cuz de manifesto et graui crimine conuenitur. **Nota glo.** que dicit q̄ hoc verbum debet importat necessitatem

Qua fronte

Absoluetur excommunicatus cautōne prestita licet aduersarius vel excommunicator ne absoluat̄ appellet. **Nota glo.** in prin. que dicit peccasti quiesce. **Item dicit q̄** citius homo prope peccata sua moritur ne peccatū ipsi⁹ augeatur. sic et tolluntur boni ne malicia mutet intellectū illorū. **Item dicit de cantōe.**

Reprehensibilis

Prelati suspendere vel excommunicare non debent nisi in monitione premissa. **Nec subditi et precipue regulares contra disciplinam appellare nō p̄nt.** appellatōi statuitur termin⁹ infra quē si nō p̄sequitur appellatōem p̄sequētī condemnabitur i expēsis. **Nota gl.** que tangit casus in quibus q̄s absq; monitione incidit in canonem sive suspensionem ip̄o facto

Ad hoc

Judex ordinarius a quo appellatur potest partes compellere q̄ appellatōnem p̄sequantur vel coram eo p̄reant iuri. **Et si recusatur potest cōpellere p̄tes ad eligendū arbitros**

Peruenit ad nos

Si canonicus ad residentiā monitus appellat statuitur sibi termin⁹ ad appellatōem p̄sequendam et interim bñficiū p̄ vicariū deseruit de ipsi⁹ prouentib⁹ sustentandū. **Nota g.** que tangit de residētia clericorū

Consuluit

Non valet appellatio pro iudeis interposita ne dimittāt mancipia christiana. **Nota glo.** que dicit q̄ hinc appellatōibus non est deferendū que sūt contra canonicas sanctiones

Ad hoc sicut

Qui ante citatōem vel noticiam lrarum inisit nunciū ad papam appellare potest ne delegatus procedat. **seus si post** **Vide glo.** que dicit q̄ hodie ista non procedunt propter capitulum **Et debitus**

De priore

Qui non detulit appellatōni interiecte ad papam cum literis sui ordinarij mittitur ad curiam. **Vel sic.** ob correctōnem non inoderatam poterit licite appellari

Quia nos

Regulares qui amouentur a dignitatibus suis propter infamiam non appellant. **Nota glosam** que docet qualiter p̄ores et abbates regulariū debent contra infamatos p̄cedere

Ad aures

Casus est. s. eo. personas. **Vel sic** Appellanti statuitur termin⁹ infra quem si non p̄sequit̄ iudex etia; delegatus

Libert secundus

procedit

Ad audientiam

Qui se et sua apostolice ptectioni submittit. licet app. verbum non exprimat intelligitur appellasse. **Nota glo.** in pn. sui que dicit qd simplicitati parcendum est. **Item** docet quando quis p appellationem a iurisdictione ordinarj eximitur et quando non

Acepta

Non debet ca remitti ad illum iudicem a quo est appellatum nisi pres consentiant et maxime appellas et debet hoc casu appellas appellato condennari i expensis

Postremo

Delegatus impetratus app. re. accusari potest si sit consanguineus impetrantis vel eius in illa causa fuit aduocatus. **Nota glo.** notabilem de iudice qui est suspectus et ad vna parte affectionatus vel consanguineus etc. **Item** qd aduocatus non debz esse iudex vel assessor in causa i qua fuit aduocatus

Ad hec

Sententia interdicti non suspeditur p appellationem sequentem. **Nota glo.** que dicit qd excommunicatio et interdictum equisparatur. **Item** querit anne pendete relaxatione interdicti possz ab interdicto appellari **Item** qd in interdicta ecclesia pt celebrari. et an hoc verum sit vide glo.

Cu in ecclesia

Iudex app. remittit ad porem iudicem si non constat sibi a grauamine vel iniusta sententia appellatus **Nota glo.** que dicit qn causa est expmenda in app. et quando no. **Item** notat

q iudex app. conseruas porem suam no debet eam executioni madare

Directe nobis

Si appellans quia non fuit profectus app. suam in termino redit ad porem iudicem et ex alio grauamine iterum appellat debet audiri appellans **Nota glo.** que tangit quoties sit appellandum **Item** vide textuz qui dicit qd ca mrunonialis e fauorabilis.

Preterea

Sententia excommunicatons suspensionis vel interdicti lata sub conditoe suspenditur si ante conditoe ab ea fuerit appellatum. **Nota glo.** que dicit qd sit satisfacere. **Nota gl.** que dicit de snia lata sub conditoe

Secundo requiris

Si per rescriptum plures committuntur articuli conneri et in vno tantuz illorum appellatio inhihetur in alijs intelligitur etiam phiberi. **Secundo** dicit qd suspitionis ca pponenda est coram iudice qui recusatur et coram arbitris pbada. **Nota ter.** qd dicit qd verba deseruiunt intentioni. **Item** dicit in fi. qd iuristratio id dicit qd suspecti et inimici iudices esse no debet **Vide glo.** que alle. plures concor.

An sit deferendu

Qui no defert appellatoni aduersarij nec dz sue deferri et sic intelligit d appellatoe extraiudiciali **Ad gl.** qd dicit qd sit fieri in cotinenti et qd ex interuallo **Item** qd frustra auxilium etc

Mouit ille

Merus executor non recusat nec ab lpo appellat nisi inodu excedat. **Ad glo.** que dicit qd ille q rem pducit in lucem potius rem declarat q aliqd

Deap

non hnt

Expo conuincit

Et appello scimit

probat a parte ter

quasi dicit ad

proprio nec sit ou

si q tangit qn megl

coratoris noce d

Conuincit

Et appellat in ne

intra tempore legiti

sum no fuerit pro

nas iudex et offic

mentis appellatoni

ta hic q electio pnt

et pnt per viam ce

ri **Nota glo.** qd dicit

causi ad electione

Nota qd vna elect

bet alia fieri

Conuincit

Quis sufficiem

expresla confirmat

dire non potest

ille qui est sanctio

gndas **Item** qd me

ragit in prelato

potentia dicit

Ex parte tua

Appellari potest

tritus assignat

fuit app remota

solum pres veru

telles erunt hnt

Significam

Si ds sup eadem

vnt iudices pot

Nota gl. qd docet

debet constiture

debet qualiter p

De appellationibus in anti.

novi faciat

Sepe contingit

Si appellatio admittit a iudice et ap-
probatur a parte terminus ad eam ple-
quenda statuitur ab homine habet vires
pemptorij nec potest pueniri. Nota glo. in
pn. q. tangit qm negligetia siue dolus
pcuratoris nocet dno

Confirmatus

Si appellantes in negotio electionis
infra tempus legitimus app. interpo-
sitam non fuerint prosecuti nihilominus
iudex ex officio suo de impedi-
mentis appellacionis cognoscit. Nota
ta hic q. electio ptim per scrutinium
et ptim per viam compromissi potest fieri.
Nota glo. q. dicit q. omnes sunt vo-
candi ad electionem q. habent interesse
Nota q. vna electio pendente non de-
bet alia fieri

Constitutis

Minus sufficiens causa in appellatione
expressa confirmacionem electionis impe-
dire non potest. Nota g. que dicit q.
ille qui est sanctior et doctior est eli-
gendus. Item q. modica scientia tole-
ratur in prelato. Item loquitur de
potentia electi

Ex parte tua

Appellari potest si partibus loci non
tutus assignatur. etiam si causa commissa
fuit app. remota. Nota g. q. dicit q. non
solum partes verum etiam advocati et
testes erunt sine periculo.

Significavit

Si quis super eadem re ad diversos tra-
hitur iudices potest licite appellare
Nota gl. q. docet qualiter capitulum
debet constituere procuratorem. Item
docet qualiter procedendum sit cum

capitulum intendit agere contra suum episcopum
et qualiter tunc debet fieri constitutio procurato-
ris. Et si. tex. glo. sumit ar. q. q. plura
narrat in libello quorum unum per se suffice-
ret satis est illud probare. vi. qualiter pro-
curator dat. c. ex parte supra de rescriptis. vbi de hoc.

Significantibus

Cum agitur rei vendicacione si declaratio si-
ue specificacio rei petite denegatur licet
te appellari potest. Et alii dicunt ista de
cretale superfluum propter illa supra de li-
ob. significantibus

Ex insinuatione

Iudex a quo appellatur terminum pre-
figere nequit infra quem iudex ad quem
appellatur appellacionem debeat termi-
nare. Nota tex. multum notabilez q. di-
cit q. lis que in pistorio pncipis sperat
inferri absque damno more intacta p-
manet donec ipsa faciat introduci et
a pcuribus iuxta more dirimi.

Bone memorie

A gravamine imminente potest licite
te appellari. Nota hic ex isto capitu-
lo q. hic admittitur appellacio a gra-
vamine nondum illato. s. comminato et
futuro. et hoc verum in appellacione
extrajudiciali. Item nota glo. q. dicit
qualiter procedendum est contra illum q. non
spoliavit sed mandavit

Bilecti filii

Cum est questio inter subditum et p-
latum sola nunciatio ad superiorem vi-
app. obtinet. Nota tex. q. dicit q. plus
est facto appellare q. verbo. et sic dicit g.
q. facto etiam quis renunciat iuri suo et fa-
ctis mentitur. et factis consentit quis et

Pastoralis

Per clausulam app. remota remoue-
tur omnis appellatio in iure non expressa

Handwritten marginal notes in a cursive script, likely a commentary or gloss on the main text. The notes are dense and cover the right margin from the middle of the page down to the bottom.

Vertical handwritten notes in the left margin, possibly a reference or a specific gloss.

Libet secundus

Nota tex. in fi. qui dicit q̄ excommu-
nicatio semp̄ secū trahit suā executio-
nem **N**ota glo. que t̄git qualiter p̄-
cedendum sit q̄n quis post app. excō-
municat. et an teneat talis excōicatio.

Solicitudine

Qui appellavit ad papam ap. renū-
ciat si p̄ ea cā pp̄t quā appellavit ad
archiep̄m iuvit **U**el sic **O**missio medio
ad se. ap. appellari possz **N**ota tex. in
fi. q̄ dicit q̄ allegas p̄traria nō est au-
diendus. et g. alle. p̄cor.

Dilectis filiis

Per appellatōem p̄ncipale ⁊ accessō-
riū ad ap. se. trāsserunt **N**ō g. q̄ dicit q̄
ille q̄ facit qd̄ ad ip̄m nō p̄tinet etiaz
si bonū sit ei imputat. **I**te t̄git g. in
p̄n. q̄liter sine excōicatione p̄bz capi-
p̄t. **I**te t̄git de interdīto et excōmu-
nicatōe **I**te dicit de illo q̄ turbat di-
vinū officīz q̄ sine excōicatioe de ecc̄-
lesia eiꝯi p̄t. et alle **I**te appellat ep̄s
p̄ p̄lo et dñs p̄ subdito suo in pe. in
ti. de appella. si. in fi.

Ut nostrum

Postq̄ papa aliq̄s negociū ad se res-
vocalit inferior iudex in eo p̄cedēs
postea nihil agit **N**ota gl. que dicit
q̄ plus est negociūz p̄ sup̄iorem ad se
revocare q̄ ad eū appellare

Oblate nobis

Cū termin⁹ appellatōis p̄sequēde p̄fi-
git neutra p̄tū illū poterit p̄venire.
alias statī appellās poterit lrās im-
petrare ⁊ etiā appellat⁹ cū tñ n̄mīuz
nō p̄currat **N**ota gl. q̄ dicit q̄ nemo
d̄z p̄venire diligentīā alteri⁹ captiose
et alle. xvi. q. iij. ca. placuit

Per tuas

Cum post litem contes. appellat⁹ iudex
appellatōis altera p̄tium se per

contumaciā absentante potest causā
diffinire. **N**ota glosam que limitat
illud quod cōsuevit dici actore non
p̄bante.

Ut debitus

Appellans ante sententiam diffinitī-
uam debēt exprimere causam. que p̄-
bata inveniatur rationalis nec est
probabilis exceptio ⁊ nuncio misso
vel literis impetratis que presentate
non sunt **E**t si causa rationalis nō
inveniatur factum ad inferiorem cū
condēnatōe expensarū appellatis re-
mittatur **N**ota gl. que t̄git qd̄ opa-
tur illa clausula app. re. et vide eaz p̄
omnia qz notabilis est

Cum cessante

Iudex potest suam interlocutoriam
mutare. non obstante q̄ ab eo fuerit
appellatum **N**ota prin. textus q̄ ces-
sante causa cessat effectus. **I**tem no-
ta glo. que dicit q̄ si iudex commina-
toria v̄ba dicit parti q̄ pars ex hoc
posset appellare nisi iudex de hoc sa-
tisfaciat.

Cum speciali

Istud. c. docet qualiter p̄cedendum
sit q̄n iudex ordinari⁹ vel delegat⁹ al-
legat suspectus. et q̄s d̄z cognoscē de
cā suspitōis. ⁊ q̄s d̄z arbitris p̄figere
terminū. ⁊ qd̄ sit faciendū si infra ter-
minū nō p̄nunciaverit. **I**te dicit q̄ i
notorijs nō admittit appellatō. **I**te
docet quomodo p̄cedendū sit q̄n ex-
cessus est dubius et ab eo appellatur
Nota in tex. q̄ appellatio nō ē inuē-
ta ad defensionē iniq̄tatis sic. s. eo. c.
ad nrām

Cum causam

Appellari potest si delegatus pro-
cessum approbet delegatorum a suis

De appellationibus in anti.

subdelegatis datorum. **Nota** tex. in fi. qui dicit q' solus delegat' a principe cam alij potest delegare. **Nota** glo. que docet quando quis errorem suum potest corrigere.

Vilecto filio

Non sufficit appellanti q' legitimus et veram exceptionem opposuit et appellavit nisi doceat se propter illam propositam et non admissam appellasse.

Nota glo. que dicit q' sententia lata contra ius litigatoris bene tenet a qua non est appellatum. licet non teneat contra ius constitutoris.

Micolas

Qui minus sufficientem procuratorem mittit ad appellationem prosequenda parti prosequenti condennatur in expensis. **Nota** glo. in prin. sui q' appellans appellationi sue terminum potest statuere ad prosequendum.

Sua nobis

Ab eadez sententia ter appellare non licet. **Nota** glo. que exponit illam conditionem iterum. et dicit q' illa vox iterum duas res signat. Item glo. exponit quomodo hoc debet intelligi quod dicitur. tertio appellare non licet.

Vilecti filii

A delegato epi speciali non potest appellari ad archiepiscopum. Vel sic. Non valet appellatio si gradatim non appellatur. **Nota** glo. que docet qualiter sit appellandum et quando omisso medio potest appellari. et quid operetur consuetudo in appellationibus interponendis.

Ex parte ad

Mater que fuit tuerix conuolans ad secundas nuptias potest appellare si conueniatur nomine pupillorum. **No**

ta glo. que disputat an mater potest esse tuerix filiorum suorum. Item quibus tutoribus mater preferit.

Intimasti

Appellari potest si ignorantibus partibus iudex referat negocium superiori. **Nota** glo. in fine que dicit q' iudex volens referre negocium ad superiorem debet partibus prius dare exemplum relationis.

Significante

Ubi ante litem contestata circa id de quo lis est aliquid innovat delegatus vel diem preuenit locus est appellacioni. **Nota** gl. que dicit q' pendente dilatione iudicis officium debet coquiescere. et alle.

Interposita

Non sufficit appellanti q' ex causa appellauit probabili et si docuerit eam esse veram nisi offerens se hoc probaturum non fuisset admissus. Item tangit istud capitulum quomodo procedendum est quando appellatio interposita non recipitur a parte neque a iudice. Item docet quid faciendum sit cum appellans petit causas remitti ad priorem iudicem. Item quod faciendum sit cum pars aduersa contumaciter se absentat.

Inquisitioni

Si clausula per quam tollit appellationem ponitur in medio literarum si sunt plura negocia se minime contingit permissa tamen completitur nisi forte in fine litterarum predicta clausula iteretur. Si autem esset connexa secus ut .s. eo. c. secundo requis.

Una sententia

Una sententia pluribus condemnatis si vnus solus ad appellationem beneficium conuolauit illi victoria iure communi

Liber secundus

ceteris suffragatur si cōi iure inuenerit
Idemq; negociū eademq; causa dei
sententiōis existat.

¶ Si iustus metus

Qui nō audz appellare dz hoc corā
iudice a quo ptestari z si eū comode
hē nō poterit faciat hoc corā hone
stis psonis z p appellatē habet. Vide
g. q. dicit de metu z dicit q hoc casu
currit ei tps q agere nō p̄t. nisi hoc p
testet. et alt. c. pastorat d' offi. ord. i. fi.

¶ Titulus de app. li. vi.

¶ Cordi nobis

Appellans ad papam in iudicio vel
extra appellare debet i scriptis z cau
sam exprimere et apostolos petere si
vult et si petit appellatus p̄cipales
per se vel procuratores instructos lu
per principali accedere debēt ad pa
pam. In appellationibus a diffiniti
uis interpositis nil inuitatur demuin
appellanti et appellato constitutiōes
non seruantibus imponit pena. No
ta glo. que arguit p̄ et cōtra. et que
rit an ista decretalis etiaz habeat lo
cum in ordinario.

¶ Legitima

Iudex qui recusatur statuere potest
arbitris p̄petentē terminū ad finien
dā cām recusatōnis quo elapso si fini
ta non fuerit in principali procedit.
Et dicit glo. q si p̄petentē terminuz
nō assignauerit locus est appellatōi.

¶ Romana

De officiali ep̄i nō ad ep̄m sed ad ar
chiep̄m appellat hoc p̄mo. Secūdo
dicit q de subdito ep̄i nō ad archie

piscopū h̄ ad ep̄m appellat. nisi aliū
eēt de p̄suetudine. Tertio dicit q ar
chiep̄s cām appellatōnis ad ip̄m in
terposite nō dz cōmittere vel p̄tes ci
tare nisi i appellatōe p̄babilis causa
sit exp̄ssa. Quarto dicit q si negetur
p appellatōem negociuz deuolutum
nō inhibebit archiep̄s indicē princī
palis cause p̄cedere nisi p̄us d' deuo
lutōe p̄stiterit. Quinto dicit q si dz ex
iniusta cām appellatū inhibē nō p̄t ni
si p̄us recepta appellatōe vt p̄babilis
incipiat cognoscere de veritate cause
Sexto dicit q licet dicat appellatus
a diffinitina i casu p̄hibito a iure ex
quo de hoc cognoscere cepit p̄t inhi
bē ne sn̄a executōi demādet. Septio
dicit q archiep̄s in tertiā p̄sonā post
inhibitōem suā in cām ad ip̄m p̄ app.
delata aliqd innouantē iurisdictōnē
exercere nō p̄t. Octauo q archiep̄s
appellatē in alijs a iurisdictōne ep̄i
nō p̄t eximere. Nono dicit q ab ep̄i
scopis in causis in qbus tp̄alem h̄nt
iurisdictōem de iure debet ad archie
piscopū appellari nisi sp̄ate ius aliud
inducat. Decimo dicit q censurā eco
lesiasticā in appellatē platā p̄ ep̄m
archiep̄s reuocare nō p̄t nisi p̄tribus
vocatis et de cām legitime cognoscat.
Undecimo et vltimo dicit q ex quo
archiep̄s p̄nunciat male appellatus
ante sententiā statim debz causam
ad episcopum aut suffraganeum suū
a quo fuit appellatū remittere. No
ta glo. que inter cetera dicit q cōcur
rere debēt q appellatio non habeat
locum p̄pter notorium factū. s. q quis
sit confessus testibus conuictus z ar
gumentis superatus. Item notat gl.
qñ citat nō dz cōparere et qñ sic ē.

Et nota in p̄cedē
officiali ep̄i sic est
Et super
Et inder recusatō
loz z p̄tes p̄ces
casus nisi appellat
Vbi gl. dicit q in
cā delatōnis vel i
Cū appellatō
p̄ces appellatō
tem ante sententiā
ad iudicem p̄tine
fis condemnare.
inder non de iure
si detulerit non fi
fitat. In appelli
tis archiep̄a iur
Et co qui
Et appellans
non petit apo
nunciat si iudi
tas illos non t
pat non valet.
Non solum
innouata p̄ iud
ficiam a qua app
tar factum q iur
si ante appellati
Et terna ven
an diffinitiva
si primo de ve
inhibitōem d
rata fuissent.
p̄lici attētatō
Concerta
Qui appellat
nes et quo sci
nō debet postea
tū subiectur se
remittit qd est
Appellatio

De appellatōibus in vi. et cle.

Et nota in principio huius capituli officialē ep̄i esse ordinariū ⁊ in gl.

¶ Et super

Si iudex requisitus nō tradit apostolos ⁊ postea p̄cedit in cā nō valet p̄cessus nisi appellatōi renūciatū fuerit ⁊ nō gl. q̄ dicit q̄ in ap̄l̄is d̄z exprimi cā delationis vel repulsionis

¶ Cū appellatōibus

Iudex appellatōnis inique appellan-tem ante sententiam remittere debet ad iudicē principalem et in expensis condemnare. ⁊ hoc si principalis iudex non detulerat appellatōi. sed si detulerit non fiet remissio de necessitate. In appellatōibus interpositis antiqua iura seruantur. h. d.

¶ Ab eo qui

Si appellans infra xxx. dies instāter non petit apostolos appellatōi renūciat si iudex modo debito requisitus illos non tradat sed postea p̄cedat non valet eius p̄cessus

¶ Non solum

In nouata p̄ iudicē post diffinitiuā s̄niam a qua appellatū existit reuocātur statim p̄ iudicē appellatōis etiā si ante appellatōem fuerit innouata. Attentata vero post appellatōnem aū diffinitiuā s̄niam nō reuocātur nisi si primo de veritate cōstiterit nisi p̄ inhibitiōem debito modo factā attentata fuissent. Nota glo. q̄ dicit de triplici attentatōe a iudice a tertio a reo

¶ Concertationi

Qui appellat extra iudiciū infra x. dies ex quo sciuit grauamen appellare debet postea per remediū iuris cōis audietur sed non p̄ appellatōis remediū qd̄ est notandū

¶ Appellatio

Appellatio iudici porrecta licet coram eo non fuerit lecta ex hoc impugnari non potest. Nota glo. que dicit hoc indistincte seruandū fore q̄ quando appellat a iudice siue sit i iudicio siue extra debet fieri coram iudice si haberi potest

¶ Si a iudice

Si iudex a quo ē appellatū a grauamine ⁊ ad audiendū reuocatōem vel ad docendū d̄ huiusmodi grauamine citauerit cum iudex defuit tu⁹ esse p̄parere non teneris nisi solū ad hoc citat⁹ fueris ad audiendū reuocatōem. Et si tūc nō cōparueris libere in cā p̄cedere poterit

¶ A collatione

A collatōe b̄nificij tibi facta per ep̄iscopum et capitulum si ep̄s interfuit vt ep̄s ad ip̄m ep̄m appellare nō potes. potes tamē ad eū appellare si interfuit vt canonicus ic̄.

¶ Licet ab

Per appellatōem interpositā a diffinitiuā r̄uocari potest interlocutoria p̄ncipali negotio p̄iudicans alias non. Vide glo. que ponit exemplum in dilatorijs vel in condēnatōib⁹ expensarum super eo q̄ in exceptōe succubuit vel propter aliā cām similem

¶ Titulus de appellatōib⁹ i cle.

¶ Si a iudicibus

Si a pluribus iudicibus fuerit appellandum et eorum copia simul haberi non potest coram maiori parte ē appellandū ⁊ apostoli peti debēt

Liber tertius de vita et ho. cle. i anti.

fore obtentam. h. d.

Bone memorie

Lrē appellantis de snia retractāda ir-
ritantē pfirmatōem snie ab appellato
tacito de appellatōe obrente nisi in li-
teris appellantis de lris cōfirmatoris
fiat mentio generalis **V**ide glo. que
notat quando lrē renocātur.

Cū dilecta

Innotatō privilegiorū cōfirmatōez
non facit. **N**ota glo. que dicit q̄ simi-
lis equitatis ratō similia iura luadet
re videtur. **I**tem dicit q̄ mulier 7 mo-
nachus pnt esse pcuratores

Celo nrām

Administratōes nō pfirmātur cano-
nicis regularibus et idez in quolibz
regulari. **N**ota glo. q̄ dicit q̄ fauore
religionis multa fiunt. **I**tem inima
est rō que p religione facit.

Porrecta nobis

Confirmatio facta regularibus sup
potestatib⁹ et administrationib⁹. ve
eos quoad vixerint teneant non va-
let nisi illa expresse et ex certa sciētia
dn̄i pape pcedat

Examinata

Cōfirmatō nihil facit vbi res cōfir-
mata nō tenet **N**ota g. q̄ dicit q̄ sen-
tentia lata cōtra ius scriptū nō tenet
sed bene snia lata cōtra ius ligatoris
Item dicit quid opatur pfirmatio.

Clenerabilis

Confirmatio facta cū clausula si ē p
vide lata ic. ex certa scia intelligit̄ fie-
ri si ponatur in papali lrā series rei
cōfirmate. **N**ota gl. q̄ querit an hoc
casu etiam instrumentū v3 cōpositio
nis exhiberi apud iudicē **E**t g. dicit
q̄ non qz eo ipso q̄ ppositio est p pa-

pam confirmata videtur per papaz
instrumentum publicatum

Sua nobis

Si legatus ecclesiam alteri contulit
per hoc non p̄iudicatur dioc. etiaz
si illa collatio in forma communi a
papa fuerit confirmata. **N**ota gl. sa-
tis notabilem que dicit q̄ si vnici
qz iura sua illesa nō seruant. qd aliud
ē q̄ vt ordo ecclesiasticus p̄fundatur
ri. q. i. capitulo peruenit.

Item dicit papa nec honozē meū de-
puto in quo fratres meos honozem
suū pdere p̄gnosco. xcix. di. i. c. **E**cce

Explicuit casus secūdi libri

Incipiunt casus summarii li-
brorum decreta. sexti et cle.
tertiū libri

Laici

Laici non debēt stare ne-
qz sedere iuxta altare qñ
sacra misteria celebrant.
Et ad orandum 7 ad cō-
municandum pateant laicis sancta
sanctorū **V**ide glo. que sup isto vide-
tur se fundare in consuetudine

Clerici arma

Clerici portātes arma et vsurarij ex-
communicentur **N**ota gl. que dicit
q̄ ex iusta cā clericus potest licite ar-
ma portare vt scz si p loca piculosa
sit transitur tūc propter terrores la-
tronum arma portare potest licet p̄-
citer non debeat.

[Marginal notes in a smaller hand, including phrases like 'analogia', 'lundi', 'p̄firmatō', 'legatus', 'laici', 'clericus', 'arma', 'communicentur', 'portare', 'licite', 'terrores', 'la', 'tronum', 'portare', 'potest', 'licet', 'p̄citer', 'non', 'debeat'.]

[Large marginal notes in a cursive hand, including phrases like 'Nota de A', 'de A', 'de B', 'de C', 'de D', 'de E', 'de F', 'de G', 'de H', 'de I', 'de K', 'de L', 'de M', 'de N', 'de O', 'de P', 'de Q', 'de R', 'de S', 'de T', 'de U', 'de V', 'de W', 'de X', 'de Y', 'de Z'.]